FRANCISCI BACONI EQVITIS AVRATI,

Magni Angliæ Sigilli Custodis

DE SAPIENTIA VETERVM, LIBER,

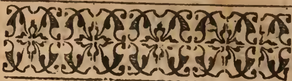
Ad Inclytam Academiam *Cantabrigiensem*;

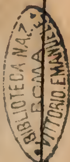
Iam recusus.



LONDINI,
Apud IOHANNEM BILLIVM,
Anno M.DC.XVII.







Almæ Matri,

Inclytæ Academiæ Cantabrigiensi.



Vm sine Philosophiâ me certè nec viuere iuuet; meritò vos in magno honore habeo, à quibus mihi ista vitæ præsidia, & solatia fluxerint. Itaque hoc nomine, & me, & mea vobis debere profiteor, quo minus mirum sit; si vos vestris remunerem; vt motu naturali redeant à quo traxerint originem. Et tamen nescio quomodo, rara

videntur, Vestigia vos retrorsùm spectantia: *cùm infinita à vobis profecta sint. Nec nimium mihi sumam (vt opinor) si sperem, propter rerum vsum mediocrem, quod nostrum vitæ genus, & institutum necessariò traxit; nonnullam ad hominum doctorum inuenta, per hæc nostra, factam esse accessionem. Equidem in eâ opinione sum, Contemplationes in Vitam Actiuam translatas, nonnihil noui decoris, & vigoris acquirere; & suppetente vberiore materiâ, & magis altas fortassè radices agere, aut certè magis proceras, & frondosas euadere.*

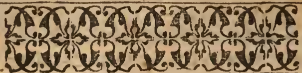
uadere. Neque vos (vt arbitror) ipsi nostis, quàm latè pateant Vestra, quàmque ad multa pertineant. Aequum est tamen omnia vobis attribui, atque in vestrum honorem cedere, cùm Accessiones quæque Principijs magnâ ex parte debeantur. Neque verò ab homine occupato, aliquid exquisitum, aut otij miracula, & prærogatiuas requiretis; sed & hoc amori meo summo erga vos, & vestra, tribuetis; quòd inter rerum Ciuilium spinas, hæc non prorsus perierint, sed vobis vestra seruata sint. Valete.

Alumnus vester amantissimus.

FRA. BACONVS.

Priscæ Sophiæ.

18 DIO-



PRÆFATIO.



Ntiquitatem primęuam,(exceptis quæ in Sacris literis habemus) Obliuio & Silentium inuoluit; Silentia Antiquitatis, Fabulæ Poëtarum exceperunt : Fabulis tandem succeſsêre Scripta quæ habemus, Adeo vt Antiquitatis Penetralia,& receſſus à ſequentium Sæculorum Memoria , & euidentia tanquam Velo Fabularum diſcreta & ſeparata ſint ; quod ſe interpoſuit, & obiecit medium, inter ea quæ perierunt, & ea quæ extant. Equidem exiſtimo plæróſque in eâ opinione fore, me delicias ac ludos facere ; atque ſimilem ferè licentiam in transferendis fabulis vſurpare,ac ipſi Poëtæ ſibi ſumpſerint in fingendis; quod pro meo iure ſanè facere poſſem, vt contemplationibus magis arduis, hæc ad voluptatem, ſiue meditationis propriæ, ſiue lectionis alienæ aſpergerem. Neque me latet quàm verſatilis materia ſit Fabula, vt huc illuc trahi, imò & duci poſſit ; quantúmque ingenij commoditas & diſcurſus valeat, vt quæ nunquam cogitata ſint, bellè tamen attribuantur. Etiam illa cogitatio animum ſubit, vſum huiuſce rei iampridem contaminatum eſſe. Multi enim,

nim, vt inuentis & placitis suis antiquitatis venerationem acquirerent, Poëtarum Fabulas ad ea traducere conati sunt. Atque vetus illa vanitas & frequens, nec nuper nata, aut rarò vsurpata est. Nam & olim *Chrysippus*, Stoicorum opiniones vetustissimis Poëtis, veluti Somniorum aliquis Interpres ascribere solebat; Et magis insulsè, *Chymici* ludos, & delicias Poëtarum in corporum transformationibus, ad fornacis experimenta transtulerunt. Hæc (inquam) cuncta nobis satis & explorata, & expensa sunt; omnémque ingeniorum circa Allegorias leuitatem & indulgentiam perspeximus, & notauimus, neque propterea omninò de sententiâ decedimus. *Primò* enim absit, vt paucorum ineptiæ & licentia, Parabolarum honori in genere detrahant. Hoc enim prophanum quiddam sonat, & audax, cùm huiusmodi velis & vmbris Religio gaudeat, vt qui eas tollat, Commercia diuinorum, & humanorum ferè interdicat. Verùm de humanâ Sapientiâ videamus. Fateor certè ingenuè & libenter, me in hanc sententiam propendere, vt non paucis Antiquorum Poëtarum fabulis Mysterium, & Allegoriam iam ab origine subesse putem; siue captus veneratione Prisci sæculi; siue quòd in nonnullis Fabulis reperio tantam similitudinis cum significato coniunctionem, & texturâ ipsâ Fabulæ, & proprietate Nominum quibus personæ, siue Actores Fabulæ insigniti & veluti inscripti prodeunt, tam aptam & tam claram; vt sensum

illum ab initio præceptum & cogitatum fuisse, & de industriâ adumbratum, nemo constantèr negauerit. Quis enim ita durus est, & ad aperta cæcutiens, vt cùm audiat *Famam*, *Gygantibus* extinctis, tanquam sororem Posthumam progenitam esse, non illud ad Murmura partium & famas seditiosas, quæ sopitis Rebellionibus ad tempus vagari solent, referat? Aut cùm audiat *Typhonem Gygantem*, neruos *Iouis* secuisse, & abstulisse, ac *Mercurium* eos suffuratum esse, & *Ioui* reddidisse; non statim aduertat hoc ad Rebelliones præualidas pertinere, quæ regibus neruos & pecuniarum, & authoritatis incidunt, ita tamen, vt per Sermonum comitatem, & prudentia Edicta, animi subditorum, non ita multò pòst quasi furtim reconcilientur, & vires Regibus restituantur? Aut cùm audiat in illâ memorabili Deorum contra Gygantes Expeditione, Asinum *Sileni* cùm ruderet, maximi momenti ad profligandos Gygantes fuisse; non liquidò cogitet hoc de vastis Rebellium conatibus, qui plerunq; per inanes rumores, & terrores dissipantur, confictum fuisse? Etiam Nominum conformitas & Indicium, Cui tandem hominum obscurum esse potest? Cùm *Metis* vxor *Iouis* planè consilium sonet; *Typhon* tumorem, *Pan* vniuersum, *Nemesis* vindictam, & similia. Neque illud quenquam moueat, si aliquid interdum Historiæ subsit, aut si nonnulla Ornamenti gratiâ addita sint, aut si Tempora confundantur, aut si ex vnâ Fabulâ

quippiam transferatur in aliam, & noua Allegoria inducatur. Necesse enim fuit hæc fieri, cùm Inuenta virorum fuerint, qui & ætate disiuncti, & instituto diuersi erant; cùm alij antiquiores, alij recentiores fuerint, alij rursus naturam rerum, alij res ciuiles sibi proponerent. Habemus etiam & aliud sensus occulti, & inuoluti signum non paruum, quòd nonnullæ ex Fabulis tam absurdæ narratione ipsâ, & insulsæ inueniantur, vt Parabolam etiam ex longinquo ostentent, & veluti clament. Quæ enim probabilis est Fabula, etiam ad voluptatem, & Historiæ similitudinem conficta esse potest: Quod autem nulli in mentem venisset cogitare, aut narrare, id in alios vsus quæsitum videtur. Quale enim figmentum illud? *Iouem, Metin* in vxorem accepisse, eámque statim vt grauidam sensisset comedisse, vnde ipse grauidus fieri cœpit, & Palladem armatam ex capite peperit? Equidem existimo nulli mortalium obuenire, vel somnium tam extra cogitationis vias situm, & monstrosum. Ante omnia illud apud nos maximè valuit, & plurimum ponderis habuit, quòd ex fabulis complures nullo modo nobis videntur ab eis inuentæ, à quibus recitantur & celebrantur, *Homero, Hesiodo*, reliquis; si enim liquidò nobis constitisset eas ab illâ ætate, atque illis authoribus manâsse, à quibus commemorantur, & ad nos deuenerunt; nil magni certè, aut excelsi ab huiusmodi origine nobis (vt nostra fert coniectura) expectare,

pectare, aut suspicari in mentem venisset. Verùm si quis attentiùs rem consideret, apparebit, illas tradi, & referri tanquam priùs creditas, & receptas, non tanquam tum primò excogitatas, & oblatas. Quinetiam cùm diuersis modis à Scriptoribus ferè Coæuis referantur; facilè cernas quod commune est, ex veteri memoriâ desumptum; quod varium, ex singulorum ornatu additum: Atq; hæc res existimationem earum apud nos auxit, ac si nec Ætatis, nec Inuentionis Poëtarum ipsorum essent; sed veluti Reliquiæ sacræ & Auræ tenues, Temporum meliorũ; quæ ex traditionibus Nationum magis Antiquarum in Græcorum Tubas & Fistulas incidissent. Quod si quis obstinato animo contendat, Allegoriam in fabulâ semper subditititiam, & impositam, nec omnino natiuam, & genuinam fuisse; ei molesti non erimus sed grauitatem illam Iudicij, quam affectat, licèt hebetiorem & ferè plumbeam, remittemus; atque illum (si modò dignus sit) alio modo, tanquam de integro adoriemur. Duplex apud homines repertus est, atque increbuit Parabolarum vsus, atque quod magis mirum sit, ad contraria adhibetur. Faciunt enim Parabolæ ad Inuolucrum & Velum; faciunt etiam ad Lumen & Illustrationem. Atque misso illo vsu priore (potiùs quàm lites suscipiamus) & receptis Fabulis antiquis, vt rebus vagis, & ad delectationem compositis; Manet tamen proculdubio posterior iste vsus, neque vllâ

ingenij

ingenij violentiâ nobis extorquebitur, neque impediet quiſquam, (qui ſit mediocriter doctus) quin protinus recipiatur tanquam res grauis & ſobria, atque omnis vanitatis expers, & Scientijs apprimè vtilis, atque adeò neceſſaria; Hoc ipſum, inquam, vt in inuentis nouis, & ab opinionibus vulgaribus remotis & penitùs abſtruſis, aditus ad intellectum humanum magis facilis & benignus per eaſdem quæratur. Itaque Antiquis Sæculis, cùm rationis humanæ inuenta, & conclusiones etiam eæ quæ nunc tritæ & vulgatæ ſunt, tunc temporis nouæ & inſuetæ eſſent, omnia Fabularum omnigenûm, & Ænigmatum & Parabolarum, & ſimilitudinum plena erant: atque per hæc docendi ratio, non occultandi artificium quæſitum eſt; rudibus ſcilicet tunc temporis hominum ingenijs, & ſubtilitatis, niſi quæ ſub ſenſum cadebat, impatientibus, & ferè incapacibus. Nam vt *Hieroglyphica* Literis, ita *Parabolæ* Argumentis erant antiquiora. Atque etiam nunc, ſi quis nouam in aliquibus lucem humanis mentibus affundere velit, idq; non incommodè & aſperè, proríus eâdem viâ inſiſtendum eſt, & ad ſimilitudinum auxilia confugiendum. Quare quæ dicta ſunt, ita claudemus. *Sapientia* Priſci Sæculi, aut magna, aut fœlix fuit: Magna, ſi de induſtria excogitata eſt Figura ſiue Tropus: Fœlix, ſi homines aliud agentes, materiam & occaſionem tantæ contemplationum dignitati præbuere. Operam autem noſtram (ſi quid in eâ

ſit,

ſit quod iuuet) in neutrâ re malè colloca-
tam cenſebimus. Aut enim Antiquitatem
illuſtrabimus, aut res ipſas. Neque poſſum
ignorare hanc rem ab alijs tentatam eſſe:
ſed tamen vt quod ſentiam, eloquar, ídque
non faſtidioſè ſed liberè, Rei decus & vir-
tus ex huiuſmodi laboribus licèt magnis &
operoſis, ferè perijt: dum homines rerum
imperiti, & non vltra Locos certos Com-
munes docti, Parabolarum ſenſus ad vul-
garia quædam, & generalia applicauerunt,
atq; earundem vim veram & proprietatem
genuinam ac indagationem altiorem non
attigerunt. Nos autem erimus (ni falli-
mur) in rebus vulgatis noui, & aperta
& plana à tergo relinquentes,
ad vlteriora, & ditiora
tendemus.

* * *



De Sapientia Veterum.

I. CASSANDRA, siue Parresia.

Arrant CASSANDRAM *ab Apolline adamatam fuisse, atque varijs artificijs eius desideria elusisse, spes nihilominus fouisse, quoúsque donum Diuinationis ab eo extorsisset; tum verò nactam quod ab initio dissimulatione suâ quæsiuisset, preces eius apertè reiecisse: Illum cum quod temerè largitus erat nullo modo reuocare posset, & tamen vindictâ arderet, nec fœminæ callidæ ludibrio esse vellet, muneri suo pœnam addidisse; vt illa quidem vera semper prædiceret, sed nemo ei crederet; itaque vaticinijs eius veritas*

ritas mansit; fides defuit: quod illa perpetuò experta est etiam in excidio Patriæ suæ, de quâ sæpiùs monuerat, nemine auscultante, aut credente. Fabula de intempestiuâ, & inutili libertate consiliorum, & monitorum conficta videtur: Qui enim ingenio sunt peruicaci & āspero, nec se Apollini, id est, Deo Harmoniæ submittere volunt, vt rerum modos, & mensuras, sermonúmque veluti tonos, acutos & graues, aurium etiam magis peritarum, & magis vulgarium differentias, tempora denique tum loquendi tum silendi ediscant & obseruent: licèt sint prudentes & liberi, & consilia afferant sana & bona; nunquam tamen ferè suasu & impetu suo proficiunt, neque ad res tractandas efficaces sunt; sed potiùs exitium eis apud quos se ingerunt, maturant, & tum demùm post calamitatem & euentum, vt vates & in longum prospicientes celebrantur. Atque huius rei exemplum eminet in M.Catone Vticensi. *Ille enim interitum Patriæ, & Tyrannidem primò ex conspiratione, deinde ex contentione*

Cæsaris

Cæſaris *cum* Pompeio *ſecutam, diu antè, tanquam è ſpeculâ præuidit, & tanquam ex Oraculo prædixit; ſed nil profecit interim, verùm obfuit potiùs, & mala patriæ accelerauit. Id quod prudenter aduertit, & eleganter deſcribit* M. Cicero, *cùm ad amicum ita ſcribat*: Cato optimè ſentit, ſed nocet interdum Reipublicæ: loquitur enim tanquam in Republicâ Platonis, non tanquam in fæce Romuli.

2.

TYPHON, ſiue Rebellis.

N*Arrant Poëtæ* IVNONEM *indignatam, quòd Iupiter* PALLADEM *ex ſeſe ſine eâ peperiſſet, omnes Deos, atque Deas precibus fatigâſſe, vt ipſa etiam ſine Ioue partum ederet. Et poſtquam violentiæ, & importunitati eius annuiſſent, terram illa concuſſit, ex quo motu* TYPHON *natus eſt, Monſtrum ingens, & horrendum. Ille Serpenti veluti nutritio datus eſt, vt ab eo aleretur. Nec mora, poſtquam adoleuiſſet, quin bellum Ioui moue-*

moueret. In eo conflictu Iupiter in potestatem Gygantis venit, qui illum in humeros sublatum in regionem remotam, & obscuram transportauit, & concisis neruis & manuum & pedum, & secum abreptis, mancum, & mutilatum reliquit. MERCVRIVS *autem neruos Iouis Typhoni suffuratus est, atque eos Ioui restituit: Iupiter confirmatus, Belluam rursus impetijt; ac primùm fulmine vulnerauit, ex cuius sanguine serpentes nati sunt. Tum demùm ruentem, & fugientem (Ætnam super eum iaculatus) mole montis oppressit. Fabula de fortunâ Regum variâ & Rebellionibus, quæ in Monarchijs quandóque euenire consueuerunt; conficta est. Reges enim regnis suis, vt Iupiter Iunoni, veluti Matrimonij vinculo iuncti rectè censentur: sed accidit nonnunquam vt imperandi consuetudine deprauati, & in Tyrannidem vergentes, omnia ad se trahant, & contempto Ordinum, & Senatus sui consensu, ex sese pariant: id est ex arbitrio proprio, & imperio mero cuncta administrent. Id populi ægrè ferentes, & ipsi moliun-*

moliuntur Caput aliquod rerum ex sese creare, & extollere. Ea res ex occultâ sollicitatione nobilium, & procerum ferè initia sumit, quibus conniuentibus, tum populi suscitatio tentatur; ex qua Tumor quidam rerum (per Typhonis infantiam significatus) sequitur. Atque iste rerum status ab insitâ Plebis prauitate & naturâ malignâ (Serpente Regibus infestissimo) nutricatur. Defectione autem viribus coalitâ, postremò res in apertam rebellionem erumpit; quæ quia infinita mala & regibus & populis infligit, sub dirâ illâ Typhonis effigie repræsentatur; in quâ Centum Capita ob diuisas potestates, Ora flammantia ob incendia, Anguium cingula ob pestilentias, (præsertim in obsidionibus) Manus ferreæ ob cædes, vngues Aquilini ob rapinas, Corpus plumis contectū ob perpetuos rumores, & nuncios & trepidationes, & huiusmodi. Atque interdum Rebelliones istæ tam prævalidæ sunt, vt Reges cogantur, tanquam à Rebellibus transportati, relictis Regni sedibus & vrbibus primariys, vires contrahere, & in re-

motam aliquam, & obſcuram Prouinciam ditionis ſuæ ſe recipere, Neruis & Pecuniarum, & Maieſtatis accisis: ſed tamen non ita multò poſt Fortunam prudenter tolerantes, virtute & induſtriâ Mercurij neruos recipiunt, hoc eſt, affabiles facti, & per edicta prudentia & ſermones benignos, reconciliatis ſubditorum animis & voluntatibus, ſubinde alacritatem ad impenſas conferendas, & nouum Auctoritatis vigorem excitant. Nihilominùs prudentes, & cauti aleam Fortunæ tentare plerunque nolunt, & à pugnâ abſtinent, ſed tamen operam dant, vt aliquo facinore memorabili exiſtimationem Rebellium frangant. Quod ſi ex voto ſuccedat, Illi vulneris accepti conſcij, & rerum ſuarum trepidi, primò ad fractas, & inanes minas veluti Serpentum ſibilos ſe vertunt. Deinde rebus deſperatis fugam capeſſunt. Atque tum demùm poſtquam ruere incipiant, tutum eſt, & tempeſtiuum Regibus, copijs & vniuerſâ mole regni tanquam Ætna Monte eos perſequi, & opprimere.

CYCLO-

3. CYCLOPES, siue Ministri terroris.

Narrant CYCLOPES, *ob feritatem & immanitatem primò à Ioue in Tartarum detrusos, & perpetuò carceri adiudicatos fuisse: verùm posteà Tellus Ioui persuasit, ei non abs re fore, si eos vinclis liberaret, & eorum operâ ad fulmina fabricanda vteretur. Quod & factùm est, atque illi officiosi, & industrij fulmina atque alia terroris instrumenta assiduo opere & minaci strepitu fecerunt. Tempore autem labente euenit, vt Iupiter AEsculapio Apollinis filio succenseret, ob hominem medicinâ à morte excitatum; Iram autem tegens (quia parùm iusta indignandi causa suberat ob facinus pium, & celebre)* CYCLOPES *in eum secretò instigauit, qui nihil cunctati fulmine eum interemere: In cuius rei vindictam, Apollo Ioue non prohibente sagittis eos confecit. Fabula ad Regum facta pertinere videtur. Illi enim Ministros saeuos, & sanguinarios, & exa-*

ctores

ctores primò supplicijs afficiunt, & à rebus summouent. Postea ex Concilio Telluris, id est, ignobili, & parùm honorifico, praeualente vtilitate eos rursus adhibent, sicubi aut executionum seueritate, aut exactionum acerbitate opus est. Illi naturâ truces, & ex priore fortunâ exasperati, & satis sentientes, quid ab illis expectetur, miram diligentiam in huiusmodi rebus praestant; sed parùm cauti, & ad gratiam ineundam & aucupandam praecipites, aliquando ex secretis Principum nutibus & incertis mandatis inuidiosam aliquam executionem peragunt. Principes autem inuidiam declinantes, & satis gnari huiusmodi instrumenta nunquam sibi defutura, eos destituunt; & propinquis & amicis eorum qui poenas subiërunt, atque horum delationibus & vindictae & odio populari eos relinquunt, vnde magno plausu, ex prosperis in reges votis & acclamationibus, serò magis quàm immeritò pereunt.

Nar-

4.
NARCISSVS, siue Philautia.

NARCISSVS *fuisse traditur formâ, & venustate mirabilis, sed* *[s]uberat superbia ingens, & fastidium* *[i]ntolerandum. Itaq; cùm sibi placeret,* *[a]lios despiceret, vitam egit solitariam* *[i]n syluis, & venationibus, cum paucis* *[c]omitibus quibus ipse omnia erat. Af-* *[f]ectabatur etiam eum vbique Nympha* *Eccho. In hoc vitæ instituto fatale ei e-* *[r]at ad fontem quendam lympidum ve-* *[n]ire, & iuxta eum sub æstũ mediæ diei* *[d]ecumbere. Cùm autem in aqua Ima-* *[g]inem propriam aspexisset, in contem-* *[p]lationem sui, ac deinde in admiratio-* *[n]em effusus, & raptus, nullo modo ab* *[h]uiusmodi spectro, & simulacro distra-* *[h]i poterat; sed perpetuò defixus obtor-* *[p]uit; ac tandem in florem nominis sui* *[c]onuersus est; qui Flos ineunte Vere se* *[o]stendit, & Dijs inferis, Plutoni, Pro-* *[s]erpinæ & Eumenidibus sacer est. Fa-* *[b]ula illorum & ingenia & fortunas re-* *[p]resentare videtur, qui siue ob formam,* *siue*

siue ob aliquas alias dotes, quibus ab ipsâ naturâ, nullâ accedente industriâ propriâ ornati & insigniti sunt, effusè se ipsos amant, & quasi depereunt. Cum hoc enim animi statu coniunctum fere est; vt non multùm in publico, aut in rebus ciuilibus versentur; cùm in eo vitæ genere necesse sit occurrere multos neglectus & vilipendia, quæ animos eorum deijcere & turbare possint. Itaque vitam plerumq; degunt solitariam, & priuatam, & vmbratilem, cum perpauco comitum delectu; eóq; ex ijs, qui illos magnopere colere, & admirari videntur, quique illis veluti Eccho in omnibus dictis suis assentantur, & verborum obsequia præstant. Ex hâc consuetudine deprauatos, & inflatos, & tandem admiratione sui ipsius attonitos, mira occupat desidia & inertia, vt prorsus torpeant, & omni vigore, & alacritate destituantur. Eleganter autem sumitur Flos vernus ad huiusmodi ingeniorum similitudinem, cùm illa ingenia sub initia sua floreant, & celebrentur, sed ætate confirmatâ expectationem de ijs conceptam desti-

destituant, & frustrentur. Eôdem pertinet, quod Flos ille Dijs inferis sacer sit; quia homines talis indolis ad omnia inutiles prorsus euadunt. Quicquid autem nullum ex se fructum edit, sed (veluti via nauis in mari) transit, & labitur, id apud antiquos vmbris, & Dijs inferis consecrari solebat.

5
STYX, siue Fœdera.

PEruulgata est narratio, & in compluribus fabulis interponitur, de vnico illo Iuramento, quo Dij superi se obstringere solebant, cùm pœnitentiæ locum sibi nullo modo relinqui volebant. Illud Iuramentum nullam Maiestatem cælestem, nullum Attributum diuinum aduocabat, & testabatur; sed STYGEM, *Fluuium quendam apud inferos, qui atria Ditis, multis spiris interfusus cingebat. Hæc enim formula Sacramenti sola, neque præter eam alia quæpiam, firma habita est, & inuiolabilis; Scilicet incumbebat pœna periurij, Dijs imprimis metuenda, vt qui fefellisset, ad Deorum conuiuia per cer-*

ta annorum spacia non accederet. Fabula de Fœderibus, & Pactis Principum conficta videtur: in quibus illud nimio plus quàm oporteret verum est, Fœdera quâcunque solennitate & religione iuramenti munita, parùm firma esse, adeò vt ferè ad existimationem quandam & famam, & Ceremoniam magis quàm ad fidem & securitatem, & effectum adhibeantur. Quin si accesserint etiam affinitatis vincla veluti Sacramenta Naturæ, si merita mutua, tamen omnia infra ambitionem, & vtilitatem, & Dominationis licentiam esse, apud pleró sque reperiuntur. Tantò magis, quòd Principibus facile sit per prætextus varios, & speciosos, cupiditates suas, & fidem minùs sinceram (nemine rerum arbitro, cui ratio sit reddenda) tueri, & velare. Itaque vnum assumitur verum, & proprium fidei firmamentum, neque illud Diuinitas aliqua cœlestis: Ea est Necessitas (Magnum potentibus Numen;) & Periculum Status, & Communicatio Vtilitatis. Necessitas autem per STYGEM *eleganter repræsentatur, Flumen*

fatale,

fatale, & irremeabile. Atque hoc numen aduocauit ad Fœdera Iphicrates Atheniensis; *qui quoniam inuentus est, qui ea apertè loqueretur, quæ plerique tacitè animo voluunt, non abs re sit, ipsius verba referre. Is cùm Lacedemonios, varias Cautiones & Sanctiones, & Fœderum Firmamenta, & vincula excogitare & proponere animaduerteret, interfatus;* Vnum (*inquit*) Lacedemonij, nobis vobiscum vinculum, & securitatis ratio esse possit, si planè demonstretis, vos ea nobis concessisse, & inter manus posuisse, vt vobis facultas lædendi nos, si maximè velletis, minimè suppetere possit. *Itaq; si facultas lædendi sublata sit, aut si ex fœdere rupto periculum ingruat perditionis, aut diminutionis status, aut vectigalium, tum demum fœdera rata et sancta, et tanquam Iuramento* STYGIS *confirmata censeri possint: cùm metus subsit interdicti illius & Suspensionis à Conuiuijs Deorum; sub quo nomine Imperij Iura, & prærogatiuæ, & affluentia & fœlicitas antiquis significantur.*

6

PAN, siue Natura.

ANtiqui *vniuersam Naturam sub personâ* PANIS *diligentissimè descripserunt*; Huius *generationem in dubio relinquunt. Alij enim asserunt eum à* Mercurio *genitum; alij longè aliam generationis formam ei tribuunt; Aiunt enim Procos vniuersos cum* Penelope *rem habuisse, ex quo promiscuo concubitu*, PANA *communem filium ortum esse. Atque in hac posteriore narratione, procul dubio, aliqui ex recentioribus, veteri fabulæ, nomen* Penelopes *imposuere, quod & frequenter faciunt, cùm narrationes antiquiores, ad personas & nomina iuniora traducunt, ídque quandòque absurdè & insulsè; vt hîc cernere est; Cùm* PAN *ex antiquissimis Dijs, & longè ante tempora* Vlissis *fuerit, atque insuper* Penelope *ob matronalem castitatem Antiquitati venerabilis haberetur. Neque prætermittenda est tertia illa generationis explicatio: quidam enim prodiderunt eum Iouis, &*

Hybreos,

Hybreos, id est, Contumeliæ filiũ fuisse. Vtcunque orto, Parcæ *illi sorores fuisse perhibentur. Effigies autem* PANIS *talis ab Antiquitate describitur: Cornutus, cornibus vsque ad Cœlum fastigiatis, corpore toto hispidus, & villosus, barbâ imprimis promissâ. Figura biformis, humana quoad superiora, sed semifera, & in Capræ pedes desinens. Gestabat autem Insignia Potestatis, sinistrâ, Fistulam, ex septem calamis compactam; dextrâ Pedum, siue Lignum, superiùs curuum, & inflexum; Induebatur autem* Chlamide *ex pelle* Pardalis. *Potestates ei et Munera huiusmodi attribuuntur, vt sit Deus venatorum, etiam pastorum, & in vniuersum Ruricolarum: Præses item Montium: erat etiam proximus* Mercurio *Nuncius Deorum. Habebatur insuper Dux, & Imperator Nympharum, quæ circa eum perpetuò Choreas ducere, & tripudiare solebant: comitabantur & Satyri, et his seniores Sileni. Habebat etiam potestatem terrores immittendi præsertim inanes, & superstitiosus, qui et Panici vocati sunt. Res gestæ au-*

tem eius non multa memorantur: Illud præcipuum, quòd Cupidinem prouocauit ad luctam, à quo etiam in certamine victus est. Etiam Typhonem *Gygantem retibus implicauit, & cohibuit: atque narrant insuper, cùm* Ceres *mœsta, & ob raptam Proserpinam indignata, se abscondisset, atque Dij omnes ad eam inuestigandam magnopere incubuissent, & se per varias vias dispertiti essent;* PANI *solummodò ex fœlicitate quâdam contigisse vt inter venandum eam inueniret, et indicaret. Ausus est quoque cum Apolline de victoria Musices decertare, atque etiam* Myda *iudice prælatus est: ob quod Iudicium* Mydas *asininas aures tulit, sed clam, & secretò. Amores* PANIS *nulli referuntur, aut saltem admodum rari; quod mirum inter turbam Deorum prorsus tam profusè amatoriam videri possit. Illud solummodo ei datur, quòd Eccho adamaret, quæ etiam vxor eius habita est, atq; vnam etiam Nympham Syringam nomine, in quam propter iram, & vindictam Cupidinis (quem ad luctam prouocare non*

reueritus

reueritus esset) incensus est. Neque etiam prolem vllam suscepit (quod similiter mirum est, cùm Dij præsertim Masculi prolifici admodum essent) nisi quòd ei tribuatur tanquam filia, mulier cula quædam Ancilla IAMBE *nomine, quæ ridiculis narratiunculis oblectare hospites solebat, eiúsque proles ex coniuge* Eccho *esse, à nonnullis existimabatur. Fabula nobilis, si quæ alia, atque naturæ arcanis & mysterijs grauida, & quasi distenta.*

PAN *(vt & nomen ipsum etiam sonat) Vniuersitatem Rerum, siue Naturam repræsentat & proponit. De huius origine, duplex omninò sententia est; atque adeò esse potest: aut enim à* MERCVRIO *est, verbo scilicet diuino, (quod & Sacræ literæ extra controuersiam ponunt, & Philosophis ijs, qui magis diuini habiti sunt visum est;) aut ex confusis rerum seminibus. Qui enim vnum rerum principium posuerunt, aut ad Deum illud retulerunt; aut si materiatum principium volunt, illud tamen potentiâ varium asseruerunt: adeò vt omnis huiusmodi*

controuersia, ad illam distributionem reducatur, vt Mundus sit, vel à Mercurio, vel a Procis omnibus.

Namque canebat vti magnum per inane coacta
Semina, terrarùmq; animæq; Marisq; fuissent
Et liquidi simul ignis, & hijs exordia primis,
Omnia & ipse tener Mundi concreuerit orbis.

Tertia autem generatio Panis eiusmodi est, vt videantur Græci aliquid de Hebræorum mysterijs, vel per Ægyptios internuncios, vel vtcunque inaudiuisse; pertinet enim ad statum Mundi *non in meris natalibus suis, sed post lapsum* Adami, *morti, & corruptioni expositum, & obnoxium factum. Ille enim status, Dei, & Peccati proles fuit, ac manet. Itaque triplex ista narratio de generatione* Panis, *etiam vera videri possit, si ritè & rebus, & temporibus distinguatur: Nam iste* Pan, *quem intuemur, & contemplamur, ac nimio plus quam oportet colimus, ex verbo Diuino, mediante Confusâ Materia, & subintrante Præuaricatione, & Corruptione ortum habet. Naturæ rerum, Fata rerum, sorores verè perhibentur & ponuntur; naturalium siquidem Causa-*

rum Catenæ Ortus rerum, & Durationes, & Interitus, & Depressiones, & Eminentias, & Labores, & Fœlicitates, & Fata denique omnia, quæ rebus accidere possunt, trahunt. Cornua autem Mundo attribuuntur; quòd Cornua huiusmodi ab imo latiora, ad verticem acuta sint: Omnis enim rerum natura instar Pyramidis acuta est: Indiuidua enim infinita sunt; ea colliguntur in species, & ipsas multiplices. Species *rursùs insurgunt in genera, atque hæc quoque ascendendo in magis generalia contrahuntur, vt tandem natura tanquã in vnum coire videatur. Neque mirum est* PANIS *cornua etiam Cœlum ferire; cùm summitates naturæ siue Ideæ vniuersales etiam ad diuina quodammodo pertingant. Paratus enim, & propinquus est transitus à* Metaphysicâ *ad Theologiam naturalem.* Corpus *autem* Naturæ *elegantissimè, & verissimè depingitur Hirsutum, propter rerum Radios; Radij enim sunt tanquam Naturæ crines, siue villi, atque omnia ferè vel magis vel minùs radiosa sunt; quod*

in facultate visus manifestissimum est, nec minùs in omni virtute & operatione ad distans: Quicquid enim operatur ad Distans, id etiam Radios emittere rectè dici potest, sed maximè omnium prominet Barba PANIS, *quia Radij Corporum cœlestium maximè ex longinquo operantur & penetrant. Quin et Sol, quando parte superiore eius nube obuolutâ, Radij inferiùs erumpunt, ad aspectum Barbatus cernitur. Etiam Corpus Naturæ rectissimè describitur Biforme, ob differentiam Corporum Superiorum, Et Inferiorum. Illa enim ob pulchritudinem & motus æquabilitatem et constantiam, necnon Imperium in terram, & terrestria, meritò sub Humanâ figurâ repræsentantur: Hæc autem ob perturbationem, & motus incompositos, & quòd à Cœlestibus regantur, Bruti animalis figurâ contenta esse possunt. Eadem Corporis descriptio pertinet ad participationem specierum. Nulla enim Natura simplex videri potest, sed tanquam ex duobus participans et concreta. Habet enim Homo nonnihil*

ex

ex Bruto, *Brutum nonnihil ex Plantâ, Planta nonnihil ex Corpore inanimato, omniáque reuerâ Biformia sunt, et ex Specie superiore, et inferiore compacta. Acutissima autem est Allegoria de Pedibus Capræ, propter motum ascensionis Corporum terrestrium versus Regiones Aeris et Cœli: Capra enim Animal scansorium est, eaque è rupibus pendere, atque in præcipitijs hærere amat; quod etiam res licèt inferiori Globo destinatæ, miris modis faciunt, vt in Nubibus, & Meteoris manifestissimum est. Insignia autem in manibus* PANIS *duplicia. Alterum Harmoniæ, alterum Imperij. Fistula enim ex septem calamis, Concentum rerum, & Harmoniam, siue concordiam cum discordiâ mistam, quæ ex septem stellarum Errantium motu conficitur, euidentèr ostendit. Pedum autem illud etiam nobilis translatio est; propter vias Naturæ partim Rectas, partim Obliquas. Præcipuè autem Lignum, siue Virga, versus superiorem partem, curua est; quia omnia prouidentiæ diuinæ opera in Mundo ferè per Ambages,*

&

& Circuitus fiunt; ut aliud agi videri possit, aliud interim reverà agatur; ut Iosephi *venditio in Ægyptum, et similia. Quinetiam in Regimine Humano omni prudentiore, qui ad gubernacula sedent, populo convenientia per prætextus et vias obliquas fœliciùs quæ volunt, quàm ex directo superinducunt, et insinuant; adeo ut omnis Imperij Virga sine Bacillum verè superiùs inflexum sit. Vestis* PANIS *et amiculum ingeniosè admodum ex pelle* PARDALIS *fuisse fingitur; propter Maculas ubique sparsas; Cœlum enim stellis, Maria Insulis, Tellus floribus consperguntur, atque etiam res particulares ferè variegatæ esse solent circa superficiem, quæ veluti rei Chlamis est. Officium autem* PANIS *nullâ aliâ re tam ad vivum proponi, atque explicari potuerit, quam ut Deus venatorum sit: Omnis enim naturalis actio, atque adeo motus & processus, nihil aliud quàm venatio est. Nam & Scientiæ & Artes Opera sua venantur, & Concilia humana Fines suos, atque res naturales omnes vel alimenta sua*

tanquam prædam, vel Voluptates suas tanquam solatium venantur, idque modis peritis & sagacibus.

Torua Leæna Lupũ sequitur, Lupus ipse capellam,
Florentem Cythisum sequitur lasciua Capella.

Etiam Ruricolarum in genere PAN *Deus est, quia huiusmodi homines magis secundùm naturam viuant, cùm in vrbibus & Aulis natura a cultu nimio corrumpatur; vt illud Poëta amatorium verum sit.*

---Pars minima est ipsa puella sui.

Montium autem imprimis Præses dicitur PAN, *quia in Montibus & locis editis Natura rerum panditur, atque oculis & contemplationi magis subijcitur. Quod alter à* Mercurio *Deorum nuncius sit* PAN, *ea Allegoria planè diuina est, cum proximè post verbum Dei, ipsa Mundi Imago, diuinæ potentiæ & sapientiæ præconium sit. Quod & Poëta diuinus cecinit.* Cœli enarrant gloriam Dei, atque opera manuum eius indicat firmamentum. PANA *autem oblectant Nymphæ; Animæ scilicet: Deliciæ enim Mundi, Animæ viuentium sunt: Ille autem*

meritò

meritò earum Imperator, cùm illæ naturam quæque suam veluti Ducem sequantur, & circa eam cum infinitâ varietate, veluti singulæ more patrio saltent, & choreas ducant, motu neutiquam cessante: unâ perpetuò comitantur Satyri & Sileni; Senectus scilicet et Iuuentus; Omnium enim rerum est ætas quædam hilaris et saltatrix; atque rursùs ætas tarda et bibula: vtriùsque autem ætatis studia verè contemplanti (tanquam Democrito*) fortasse ridicula, et deformia videntur, instar Satyri alicuius aut Sileni. De* Panicis *autem terroribus prudentissima doctrina proponitur: Natura enim rerum omnibus viuentibus indidit metum, ac formidinem vitæ atque essentiæ suæ conseruatricem, ac mala ingruentia vitantem et depellentem: veruntamen eadem Natura modum tenere nescia est; sed timoribus salutaribus semper vanos, et inanes admiscet, adeo vt omnia (si intus conspici darentur) Panicis terroribus plenissima sint; præsertim humana, quæ superstitione (quæ verè nihil aliud, quàm*

Panicus

Panicus terror est) in immensum laborant; maximè Temporibus duris, & trepidis & aduersis. Quod verò attinet ad audaciam PANIS, *& Pugnam per prouocationem cum Cupidine; id eò spectat, quia Materia non caret inclinatione & appetitu ad dissolutionem Mundi & recidiuationem in illud Chaos antiquum, nisi præualidà rerum concordiâ (per Amorem siue Cupidinem significatâ) malitia & impetus eius cohiberetur & in ordinem compelleretur: Itaque bono admodum hominum & rerum fato fit, vt illud certamen* PAN *aduersum experiatur, & victus abscedat. Eòdem prorsùs pertinet, & illud de* Typhone *in retibus implicato; quia vtcunque aliquando vasti, & insoliti rerum tumores sint (id quod* Typhon *sonat) siue intumescant maria, siue intumescant nubes, siue intumescat Terra, siue alia, tamen Rerum Natura huiusmodi corporum Exuperantias, atque insolentias, Reti inextricabili implicat, & coërcet, & veluti catenâ adamantinâ deuincit. Quod autem Inuentio* Cereris *huic*

Deo

Deo attribuitur, idque inter venationem; reliquis Dijs negatur, licèt sedulò quærentibus, & illud ipsum agentibus; monitum habet verum admodum & prudens; hoc est, ne rerum vtilium, ad vitam & cultum Inuentio, à Philosophijs Abstractis, tanquam Dijs Maioribus expectetur; licèt totis viribus in illud ipsum incumbant, sed tantummodò à Pane, *id est, Experientiâ sagaci & rerum Mundi notitiâ vniuersali, quæ etiam casu quodam ac veluti inter venandum in huiusmodi inuenta incidere solet. Illud autem Musices certamen, eiusq; euentus, salutarem exhibet doctrinam, atque eam quæ rationi & iudicio humano gestienti, & se efferenti sobrietatis vincula inijcere possit. Duplex enim videtur esse* Harmonia, *& quasi Musica: altera Prouidentiæ Diuinæ, altera Rationis Humanæ. Iudicio enim humano, ac veluti auribus Mortalium, Administratio Mundi & Rerum, & iudicia Diuina secretiora sonant aliquid durum, & quasi absonum: quæ inscitia licèt Asinis auribus meritò insigniatur, tamen*

&

& illa ipsa aures secretò, nec palàm gestantur: Neque enim huiusce rei deformitas à vulgo conspicitur, aut notatur. Postremò, minimè mirum est si nulli Amores Pani *attribuantur, præter coniugium Ecchus; Mundus enim se ipse, atque in se rebus omnibus fruitur: qui amat autem, frui vult, neque in Copiâ, desiderio locus est. Itaque mundi Amores esse nulli possunt, nec potiendi Cupido, cum se ipse contentus sit, nisi fortasse sermones: ij sunt Nymphæ, Eccho, aut si accuratiores sint, Syringa. Inter Sermones autem, siue voces, excellenter ad coniugium mundi sumitur sola Eccho; Ea enim demùm vera est Philosophia, quæ mundi ipsius voces fidelissimè reddit, & veluti dictante mundo, conscripta est; & nihil aliud est, quàm eiusdem simulacrum & reflexio, neque addit quicquam de proprio, sed tantùm iterat, & resonat. Ad mundi etiam Sufficientiam & Perfectionem pertinet, quòd prolem non edat. Ille enim per partes generat, per Totam autem quomodo generare possit? cùm Corpus extra ipsum non sit.*

Nam

Nam de Filiâ eius Putatiuâ, mulierculâ illâ, est sanè ea adiectio quædam ad Fabulam sapientissima; per illam enim repræsentantur ea, quæ perpetuis temporibus passim vagantur, atque omnia implent, vaniloquæ de rerum Naturâ Doctrinæ, re ipsâ infructuosæ, genere quasi subdititiæ, garrulitate verò interdum iucundæ, interdum molestæ & importunæ.

7.

Persevs, siue bellum.

Persevs *traditur fuisse à Pallade missus ad obtruncandam Medusam, quæ populis plurimis ad Occidentem in extremis Hiberiæ partibus maxima calamitati fuit. Monstrum enim hoc tam dirum atque horrendum fuit, vt aspectu solo homines in saxa verteret. Erat autem è Gorgonibus vna ac sola Mortalis Medusa; cùm Passiuæ reliquæ non essent. Itaq;* Persevs *ad tam nobile facinus se comparans, arma, ac dona à tribus Dijs accepit: Talares alas à Mercurio, à Plutone galeam,*

leam, Scutum à Pallade, & speculum. Neque tamen, licèt tanto apparatu instructus, ad Medusam rectà perrexit: sed primùm ad Graeas diuertit, Eae sorores ex alterà parente Gorgonibus erant. Atque Graea istae Canae iam à Natiuitate erant, & tanquam vetulae. Oculus autem ijs tantummodo & dens erat omnibus vnicus, quos prout exire foras quamque contigerat, vicissim gestare, reuersae autem iterum deponere solebant: Hunc itaque oculum, atque hunc dentem illae PERSEO *commodârunt. Tum demùm cùm se abundè ad destinata perficienda instructum iudicaret, ad Medusam properauit impiger & volans: Illam autem dormientem offendit: Neque tamen Aspectui eius (si euigilaret) se committere audebat, sed Ceruice reflexà, in speculum Palladis inspiciens, atque hoc modo ictus dirigens, caput ei abscidit. Ex sanguine autem Medusae fuso, statim Pegasus alatus emicuit. Caput autem abscissum* PERSEVS *in Scutum Palladis inseruit, cui etiamnùm sua mansit vis, vt ad eius intuitum omnes*

seu

seu attoniti aut sſyderati obrigerent. Fabula de Belligerandi ratione & prudentiâ conficta videtur. Atque in ipsâ de bello suscipiendo, & de genere belli eligendo deliberatione, tria proponit præcepta sana, & grauia, tanquam ex consilio Palladis. Primò vt de subiugatione Nationum Finitimarum, quis non admodum laboret. Neque enim eadem est patrimonij, & imperij amplificandi ratio. Nam in possessionibus priuatis, vicinitas prædiorum spectatur: sed in propagando imperio, Occasio & belli conficiendi facilitas, & fructus loco vicinitatis esse debet. Certè Romani, quo tempore Occidentem versus, vix vltra Liguriam penetrauerant, Orientis Prouincias vsque ad Montem Taurum armis & imperio complexi sunt. Itaque Perseus *licet Orientalis, tamen longinquam expeditionem, vsq; ad extrema Occidentis minimè detractauit. Secundò Curæ esse debet, vt iusta & honorifica subsit belli causa: Id enim & alacritatem tum militibus, tum populis impensas conferentibus addit: & Societates aperit,*

rit, & conciliat, & plurimas denique commoditates habet. Nulla autem belli causa magis pia sit, quàm debellatio Tyrannidis, sub quâ populus succumbit, & prosternitur sine animis & vigore, tanquam sub aspectu Medusæ. Tertiò prudenter additur; quod cùm tres Gorgones fuerint (per quas Bella representantur) PERSEVS *illam delegerit, quæ fuerit Mortalis; hoc est, bellum eius conditionis, quod confici, & ad exitum perduci posset, nec vastas, aut infinitas spes persecutus est. Instructio autem* PERSEI *ea est, quæ ad Bellum unicè confert, & fortunam ferè trahit. Accepit enim Celeritatem à* Mercurio, *Occultationem Consiliorum ab* Orco, *& Prouidentiam à* Pallade. *Neque caret Allegoriâ eâque prudentissimâ, quòd Alæ illæ Celeritatis Talares, non Axillares fuerint, atque pedibus non humeris additæ; quia non tam in primis belli aggressibus, quàm in eis quæ sequuntur, & primis subsidio sunt; Celeritas requiritur: Nullus enim error in bellis magis frequens est, quàm quòd Prosecutiones, & subsidiarij*

rij Impetus, Initiorum alacritati non respondent. Etiam illa Prouidentiæ Diuisio (Nam de galeâ Plutonis, *quæ homines inuisibiles reddere solebat, Parabola manifesta est) ingeniosa videtur de Scuto, & speculo; neque enim ea Prouidentia solùm adhibenda est, quæ cauet instar Scuti, sed illa altera per quam hostium vires, & motus, & consilia cernuntur, instar speculi* Palladis. *Verùm* PERSEO *vtcunque copijs aut animis instructo, restat aliud quiddam maximi per omnia momenti antequàm incipiatur bellum, nimirum vt diuertat ad Græas. Græa autem Proditiones sunt, Bellorum scilicet Sorores, non germanæ illæ quidem, sed generis nobilitate quasi impares. Bella enim generosa, Proditiones degeneres & turpes. Earum descriptio elegans est, vt canæ a natiuitate sint, & tanquam Vetulæ, propter perpetuas Proditorum Curas & Trepidationes: Earum autem vis (antequam in manifestam defectionem erumpant) aut in Oculo, aut in Dente est: Omnis enim Factio à statu quopiam alienata, & speculatur, & mordet:*

Atque

Atque huiusmodi Oculus & Dens tanquam Communis est. Nam quæ didicerunt, & nouerunt, ferè per manus factionis ab vno ad alterum transeunt, & percurrunt. Et quod ad Dentem attinet, vno ferè ore mordent, & similem Cantilenam canunt, vt si vnum audias, omnes audias. Itaq; PERSEO *concilianda sunt istæ Grææ, vt oculum, & dentem ei commodent: Oculum ad Indicia, dentem ad rumores ferendos, & inuidiam conflandam, & animos hominum sollicitandos. His itaque dispositis, & præparatis, sequitur ipsa Belli actio. In eâ Medusam dormientem inuênit: Prudens enim belli susceptor, semper ferè hostem assequitur imparatum & securitati propiorem: Atque nunc tandem speculo Palladis opus est; Plurimi enim ante ipsa pericula res hostium acutè & attentè introspicere possunt; sed in ipso periculi articulo præcipuus est vsus speculi, vt modus periculi cernatur, terror non offundatur: (quod per illum intuitum capite auerso significatur) A bello perfecto sequuntur effecta duo: Primum* Pegasi *illa*

gene-

generatio & exuſcitatio, quæ ſatis euidenter Famam denotat, quæ per omnia volat & victoriam celebrat: Secundum, Geſtatio capitis Meduſæ in ſcuto; ſiquidem nullum præſidij genus huic ob præſtantiam comparari poſſit. Vnicum enim facinus inſigne, & memorabile fœliciter geſtum, & perpetratum, omnes inimicorum motus cohibet, atque maleuolentiam ipſam ſtupidam reddit.

8.

Endymion, ſiue Gratioſus.

P*Aſtor* Endymion *traditur à Lunâ fuiſſe adamatus: nouum autem, & ſingulare erat conſuetudinis genus, ſiquidem ille decumbebat in natiuâ quadam ſpecu, ſub ſaxis Latmijs; Luna autem haud raro de Cœlo perhibetur deſcendiſſe, & ſopiti Oſcula petijſſe, ac rurſus in Cœlum ſe recepiſſe. Neque tamen otium iſtud, & ſomnus in detrimentum fortunarum eius cedebat. Sed Luna interim effecit, vt pecus*

eius pinguesceret admodum, ac nume-
ro etiam fœlicissimè auctum esset, vt
nulli pastorum greges essent lætiores,
aut numerosiores. Fabula ad ingenia
& mores Principum pertinere vide-
tur. Illi enim cogitationum pleni, & in
suspiciones propensi, non facilè ad con-
suetudinem vitæ interiorem recipiunt
homines qui sunt perspicaces, & curiosi
& quasi animo vigilantes, siue exsom-
nes: sed potiùs eos, qui ingenio sunt
quieto, & morigero, & quod placitum
est illis patiuntur, & nil vltrà inqui-
runt, sed se veluti ignaros & nil senti-
entes & quasi sopitos præbent; denique
magis obsequium simplex, quàm obser-
uantiam callidam præstant. Etenim
cum huiusmodi hominibus Principes de
Maiestate suâ veluti Luna de Orbe
superiore, descendere, & personam
quam perpetuò gerere instar Oneris
cuiusdam sit) deponere, & familiaritèr
versari libentèr consueuerunt, idque
tuto facere posse putant. Id quod in
Tiberio Cæsare Principe omnium
maximè difficili, præcipuè annotatum
est: apud quem illi solummodo gra-

 tiosi

tiosi erant, qui notitiam morum eius reuerà habebant, sed pertinacitèr, & quasi stupidè dissimulabant. Quod etiam Lodouico *vndecimo Francorum Regi Principi cautissimo, & callidissimo in moribus erat. Neque inelegantèr in Fabulà ponitur Antrum illud* Endymionis: *quia ferè vsitatum est illis qui huiusmodi gratià apud Principes florent, habere secessus aliquos amœnos, quò illos inuitent, ad otium & animi remissionem, absque Fortunæ suæ mole. Qui autem in hoc genere gratiosi sunt, plerumq; rem suam bene agunt. Nam Principes licèt fortasse ad honores eos non euehant, tamen cùm vero affectu, nec propter vtilitatem tantùm illos diligant, munificentià suâ eos ditare consueuerunt.*

9
SOROR GYGANTVM, siue Fama.

MEmorant Poetæ, GYGANTES *è terrâ procreatos, bellum Ioui, & superis intulisse, & fulmine disiectos*



& deuictos fuisse. Terram autem Deorum irâ irritatam in vindictam natorum suorum, Famam *progenuisse; extremam Gygantibus sororem.*

Illa Terra parens ira irritata Deorum
Extremã (vt perhibent) Cæo Enceladòq; sororẽ,
Progenuit.----

Huius Fabulæ ea sententia videtur esse: per Terram, *Naturam vulgi significârunt, perpetuò tumidam & malignam versus imperantes, & res nouas parturientem: Hæc ipsa occasionem adepta, Rebelles parit & Seditiosos, qui Principes ausu nefario exturbare, & deijcere machinantur; quibus oppressis, eadem Plebis natura deterioribus fauens, & tranquillitatis impatiens, rumores gignit, & susurros malignos & Famas querulas, & famosos libellos, & cætera id genus, ad inuidiam eorum qui rebus præsunt; vt Actiones Rebellium, & Famæ seditiosæ genere, & stirpe non differant; sed veluti sexu tantùm, cùm istæ muliebres videantur, illæ viriles.*

10

Actæon Et Pentheus, siue Curiosus.

Vriositas *humana in secretis rimandis, & eorum notitiâ appetitu malè sano concupiscendâ, & prensandâ, duplici exemplo apud antiquos coercetur: Altero* Actæonis, *altero* Penthei. Actæon *cum* Dianam *imprudens, & casu sine veste vidisset, in Ceruum versus, à canibus quos alebat, dilaceratus est.* Pentheus *cùm sacrificiorum* Bacchi *occultorum, conscens à arbore, spectator esse voluisset, furore percitus est. Fuit autem* Penthei *dementia eius generis, vt res congeminâsse existimaret, & duo Soles & rursus dua Thebæ ei ob oculos versarentur; adeò cum Thebas properaret, statim alteris Thebis conspectis retraheretur: A que hoc modo perpetuo & irrequietè sursùm & deorsum ferretur.*

Eumenidũ demens, qualis videt, agmina Pentheus,
Et Solem geminũ, & duplices se ostendere Thebas.

Fabularum prima, ad secreta Principum;

pum; secunda, ad secreta diuina pertinere videtur. Qui enim Principibus non admissi & præter eorum voluntatem secretorum conscij sunt, odium certissimum apud eos consequuntur. Itaque gnari se peti, & occasiones captari, vitam degunt Ceruorum more timidam & suspicionibus plenam. Quin & illud sæpiùs accidit, vt à seruis & domesticis, in gratiam Principum, accusentur & euertantur. Vbi enim Principis offensio manifesta est; quot serui, tot ferè Proditores esse consueuerunt; vt Actæonis fatum illos maneat. Alia est Penthei *calamitas. Qui enim ausu temerario, mortalitatis parùm memores, per excelsa Naturæ & Philosophiæ fastigia (tanquam arbore conscensâ) ad Mysteria diuina aspirant, hijs pœna proposita est, perpetuæ Inconstantiæ & Iudicij vacillantis & perplexi. Cùm enim aliud sit Lumen Naturæ, aliud Diuinum; ita cum illis fit, ac si duos Soles viderent. Cúmque actiones vitæ, & decreta voluntatis ab intellectu pendeant: sequitur etiam vt non minùs voluntate, quàm opinione*

hæsitent, nec sibi omninò constent: Itaque & duas Thebas similiter vident. Per Thebas enim actionum fines describuntur (cum Thebis Pentheo esset domus & perfugium.) Hinc fit, vt nesciant, quò se vertant, sed de summâ rerum incerti & fluctuantes, tantùm subitis mentis impulsibus in singulis circumagantur.

II.
Orphevs, siue Philosophia.

F*Abula de* Orpheo *vulgata, nec tamen Interpretem fidum per omnina sortita,* Philosophiæ *vniuersæ imaginem referre videtur. Persona enim* Orphei *viri admirandi, & planè diuini, & omnis harmoniæ periti, & modis suauibus cuncta vincentis, & trahentis, ad* Philosophiæ *descriptionem facili transitu traducitur. Labores enim* Orphei, *Labores* Herculis, *vt opera Sapientiæ, opera Fortitudinis, dignitate & potentiâ superant.* Orphevs *ob amorem vxoris morte imma-*

immaturâ prærepta, fretus Lyrâ, ad Inferos descendere sibi in animum induxit, vt Manes deprecaretur; neque spe suâ decidit. Nam placatis Manibus & suauitate cantus, & modulationis delinitis tantùm valuit, vt ei illam secum abducere indultum sit: Eâ tamen lege, vt illa eum à tergo sequeretur, ipse autẽ antequàm ad luminis oras peruentum esset, ne respiceret. Quod cùm ille nihilominùs, amoris & curæ impatientiâ (postquàm fere in tuto esset) fecisset, rupta sunt fœdera: atque illa ad inferos gradu præcipiti relapsa est. Ab illo tempore ORPHEVS *mœstus, & mulierum osor, in solitudines profectus est, vbi eâdem cantus, & Lyræ dulcedine, primò feras omnigenas ad se traxit, adeo vt naturam suam exuentes, nec irarum aut ferocitatis memores, nec libidinis stimulis, & furoribus præcipites acti, nec ingluuiem satiare, aut prædæ inhiare amplius curantes, in morem Theatri, illum circumstarent, benignæ & mansuetæ inter se factæ, & tantùm Lyræ consentui aures præbentes. Neque is finis, sed tanta*

musicæ vis, & potentia fuit, vt etiam sylvas moueret, lapides ipsos, vt illa quoque se transferrent, & sedes suas circa eum, ordine & modo decenti ponerent. Hæc ei cum ad tempus fœlicitèr & magna cum admiratione cessissent; tandem Thraciæ *mulieres stimulis* Bacchi *percitæ, primò cornu raucum, & immane sonans inflârunt: Ex eo, propter strepitum, musicæ sonus amplius audiri non potuit: Tum demùm solutâ virtute, quæ ordinis, & societatis istius erat vinculum, turbari cæptum est, & feræ singulæ ad naturam suam redierunt, & se inuicem vt priùs persecutæ sunt; neque lapides, aut sylvæ suis mansere locis:* ORPHEVS *autem ipse tandem à mulieribus furentibus discerptus est, & sparsus per agros; ob cuius mortis mœrorem,* Helicon *(fluuius Musis sacer) aquas sub terram indignatus condidit, & per alia loca caput rursùs extulit. Sententia fabulæ ea videtur esse. Duplex est* Orphei Cantio: *Altera ad placandos Manes: Altera ad trahendas feras & sylvas. Prior ad naturalem Philosophiam, Posterior*

rior ad Moralem, & Ciuilem aptissimè refertur. Opus enim naturalis Philosophiæ longè nobilissimum, est ipsa restitutio, & instauratio rerum corruptibilium, & (huiusce rei tanquam gradus minores) corporum in statu suo conseruatio, & dissolutionis, & putredinis retardatio. Hoc si omnino fieri detur, certè non aliter effici potest, quam per debita, & exquisita Naturæ temperamenta, tanquam per Harmoniam lyræ, & modos acuratos. Et tamen cùm sit res omnium maximè ardua, effectu plerunque frustratur; Idque (vt verisimile est) non magis aliàm ob causam, quàm per curiosam & intempestiuam sedulitatem & impatientiam. Itaque Philosophia, *tantæ rei ferè impar; atque idcirco meritò mœsta, vertit se ad res humanas, & in animos hominum, suasu & eloquentiâ virtutis & æquitatis, & pacis amorem insinuans populorum cœtus in vnum coire facit; & iuga legum accipere, & imperijs se submittere & affectuum indomitorum obliuisci, dum præceptis, & disciplinæ auscultant, & obtemperant:*

vnde postea sequi, vt ædificia extruantur, & oppida condantur, & similiter agri & horti arboribus conserantur; vt lapides, & syluas non abs re conuocari, & transferri dictum sit. Atque ista rerum Ciuilium cura, ritè atque ordine ponitur post experimentum corporis mortalis restituendi sedulò tentatum, & ad extremum frustratum: Quia mortis necessitas ineuitabilis euidentiùs proposita, hominibus ad æternitatem, meritis, & nominis famâ quærendam, animos addit. Etiam prudenter in Fabulâ additur, ORPHEVM *à mulieribus, & nuptijs alieno animo fuisse, quia nuptiarum delinimenta, & liberorum charitates, homines plerunque à magnis, & excelsis erga Respublicas meritis auertunt, dum immortalitatem propagine, non factis, assequi satis habent. Verùm & ipsa sapientiæ opera, licèt inter humana excellant, tamen & suis periodis clauduntur. Euenit enim vt postquam regna, & respublicæ ad tempus floruerint, subinde perturbationes, & seditiones & bella oriantur; inter quorum strepitus, primò leges conticescunt,*

cunt, & homines ad naturæ suæ depranationes redeunt; atque etiam in agris, atque oppidis vastitas conspicitur. Neque ita multò pòst (si huiusmodi furores continuentur) literæ etiam, & Philosophia *certissimè discerpitur: adeo vt fragmenta tantùm eius, in paucis locis, tanquam Naufragij Tabulæ, inueniantur, & barbara tempora ingruant;* Heliconis *aquis sub terra mersis; donec debitâ rebus vicissitudine, non ijsdem fortasse locis, sed apud alias Nationes erumpant, & emanent.*

12.

COELVM, siue Origenes.

T*Radunt Poëtæ* COELVM *antiquissimũ Deorum extitisse; Huius partes generationis à filio* Saturno *falce demessas fuisse.* Saturnum *autem sobolem numerosam generâsse: sed filios continuò deuorâsse, tandem verò* Iouem *exitium effugisse, & adultum patrẽ* Saturnum *in Tartarum detrusisse, & regnum accepisse; quinetiam patris*

patris genitalia eàdem falce, quâ ille Cœlum execuerat, abſcidiſſe, atque in mare proieciſſe inde Venerem natam eſſe. Poſtea Iouis regnum vix confirmatum, duo memorabilia bella excepiſſe. Primum, Titanum *in quibus debellandis Solis operam (qui ſolus ex* Titanibus Iouis *rebus fauebat) egregiam fuiſſe: ſecundum* Gygantum, *qui & ipſi fulmine &* Iouis *armis diſiecti ſunt; quibus domitis,* Iouem *ſecurum regnâſſe. Fabula videtur Ænigma de Origine rerum non multùm diſcrepans à Philoſophiâ, quam poſteà* Democritus *excepit, qui apertiſsimè omnium æternitatem Materiæ aſſeruit, æternitatem mundi negauit; in quo aliquantò propiùs ad veritatem verbi diuini acceſſit, cuius narratio Materiam informem ante opera Dierum ſtatuit. Sententia Fabulæ huiuſmodi eſt.* Cœlum *eſſe concauum illud, ſiue ambitum, quod Materiam complectitur. Saturnum autem Materiam ipſam, quæ omnem generandi vim parenti præſcidit. Summam enim Materiæ perpetuò eandem eſſe; neque ipſum*

Quantum

Quantum Naturæ crescere aut minui. Agitationes autem, & motus Materiæ primò imperfectas, & malè cohærentes rerum compages produxisse, & veluti tentamenta mundorum: Dein æui processu Fabricam ortam esse, quæ formam suam tueri & conseruare posset. Itaque priorem æui distributionem per regnum Saturni significari, qui ob frequentes rerum dissolutiones, & breues durationes, Filiorum suorum Deuorator habitus est: Secundam autem per regnum Iouis, *qui continuas istas, & transitorias mutationes in Tartarum detrusit, qui locus perturbationem significat. Is locus videtur esse spatium inter ima Cœli & interiora Terræ medium; quo interuallo perturbatio & fragilitas, & mortalitas siue corruptio maximè versatur. Atque durante priore illâ generatione rerum, quæ sub regno Saturni tenuit, Venerem natam non fuisse. Donec enim in vniuersitate Materiæ, discordia esset concordiâ potior & valentior, mutatio per totum necessariò facta est; atque in ipsâ Fabricâ,*

bricâ, atque huiusmodi generationes rerum extitisse, antequam Saturnus *exectus esset. Hunc verò generationis modum cessantem, alterum illum modum continuò excepisse, qui per Venerem fit: adultâ & praualidâ rerum concordiâ; vt mutatio tantùm per partes procedat, integrâ, & inconcussâ Fabricâ vniuersali:* Saturnum *tamen detrusum, & deturbatum, non peremptum & extinctum narrant, quia mundum in antiquam confusionem, & interregna relabi posse, opinio erat: quod* Lucretius *ne suis temporibus eueniret deprecatus est.*

Quod procul à nobis, flectat Fortuna gubernans
Et ratio potiùs, quàm res persuadeat ipsa.

Postquam autem mundus mole, & vi suâ consisteret, tamen otium ab initio non fuisse. Nam secutos primùm in cœlestibus Regionibus motus notabiles, qui virtute Solis in cœlestibus prædominante, ita sopiti sunt, vt mundi status conseruaretur: Posteà similiter in inferioribus; per inundationes, tempestates, ventos, terræmotus magis vniuersales, quibus etiam oppressis, & dissipatis,

patis, magis pacata, ac durabilis rerum conspiratio, & tranquillitas accreuit. Verùm de istâ Fabulâ vtrúmque pronunciari potest, & Fabulam Philosophiam *continere, & Philosophiam rursùs* Fabulam. *Nouimus enim (ex fide) hæc omnia nil aliud esse, quàm sensus iampridem cessantia, & deficientia Oracula: Cùm Mundi, & Materia, & Fabrica ad Creatorem verissimè referatur.*

13.

PROTEVS, siue Materia.

N*Arrant Poëtæ* PROTEVM Neptuno *pastorem fuisse; eundémque Senem, & Vatem; Vatem scilicet præstantissimum & veluti Termaximum. Nouerat enim non futura solummodò, sed & Præterita & Præsentia, adeò vt præter Diuinationem, etiam omnis Antiquitatis, & omnium Secretorum Nuncius ac Interpres esset. Morabatur autem sub ingenti specu. Ibi ei mos erat sub Meridiem*

gregem

gregem ſuum Phocarum numerare, atque deinde ſomno ſe dare. Qui autem operâ eius aliquâ in re, vti volebat, is non alio modo apud eum valere poterat, niſi eum manicis comprehenſum vinclis conſtringeret. Ille contrà, vt ſe liberaret, in omnes formas, atq; rerum miracula, ignem, fluuium, feras ſe vertere ſolebat; donec tandem in priſtinam formam reſtitueretur. Sênſus Fabulæ ad abdita Naturæ, & Conditiones Materiæ pertinere videtur. Sub PROTEI *enim perſonâ Materia ſignificatur omnium rerum poſt Deum antiquiſſima. Materia autem ſub Cæli Concauo tanquam ſub Specu habitat.* Neptuni *autem mancipium eſt, quia omnis Materiæ operatio & diſpenſatio in liquidis præcipuè exercetur. Pecus autem ſiue Grex* PROTEI, *non aliud videtur eſſe, quàm Species ordinariæ Animalium, Plantarum, Metallorum, in quibus Materia videtur ſe diffundere, & quaſi conſumere; adeo vt poſtquam iſtas ſpecies effinxerit, & abſoluerit (tanquam penſo completo) dormire & quieſcere videatur, nec alias*

lias amplius Species moliri, tentare, aut parare. Atque hæc est PROTEI *Pecoris numeratio, & subinde Somnus. Hoc autem sub Meridiem, non auroram, & vesperum fieri dicitur, id est, cùm Tempus iam venerit, quod speciebus ex Materiâ debitè præparatâ, & prædispositâ perficiendis, & excludendis maturum sit, & quasi legitimum, & inter Rudimenta earum, & Declinationes medium; quod nos satis scimus ex Historiâ sacrâ sub tempus ipsum Creationis fuisse. Tum enim per virtutem illam diuini verbi (* Producat) *Materia ad imperium Creatoris, non per Ambages suas sed subitò confluxit, & Opus suum in Actum affatim perduxit, ac Species constituit. Atque hucusque Fabula narrationem suam de* PROTEO *libero, & soluto cum Pecore suo complet. Nam vniuersitas rerum cum Structuris, & Fabricis Specierum ordinariis, est Materiæ non constrictæ, aut deuinctæ, & gregis materiatorum facies. Nihilominùs si quis peritus Naturæ Minister, vim adhibeat Materiæ, & Materiam vexet*

xet, atque vrgeat, tanquam hoc ipso destinato, & proposito, vt illam in nihilum redigat: illa contrà (cum Annihilatio, aut interitus verus, nisi per Dei omnipotentiam fieri non possit) in tali necessitate posita in miras rerum transformationes & effigies se voluit, et vertit: adeò vt tandem veluti in orbem se mutet, & periodum impleat, & quasi se restituat, si vis continuetur. Eius autem constrictionis, seu alligationis ratio magis facilis erit, & expedita, si Materia per Manicas comprehendatur, id est, per Extremitates. Quod autem additur in Fabulâ Proteum *Vatem fuisse, & trium temporum gnarum, id cum Materiæ naturâ optimè consentit. Necesse est enim, vt qui Materiæ passiones, & processus nouerit, rerum Summam & earum quæ factæ sunt, & quæ fiunt, & quæ insuper futuræ sunt, comprehendat, licet ad partes & singularia cognitio non extendatur.*

MEM-

14.

MEMNON, siue Præmaturus.

Memorant Poëtæ MEMNONEM *Auroræ filium fuisse. Ille armorum pulchritudine insignis, & aurâ populari celebris ad Bellum* Troianum *venit, & ad summa ausu præcipiti festinans, & anhelans, cum* Achille *Græcorum fortissimo, certamen singulare iniit, atque eius dextrâ occubuit. Hunc* Iupiter *miseratus aues lugubre quiddam & miserabile perpetuo quiritantes ad Exequias eius & funeris decus excitauit; Eiusdem statua quoque* Solis *orientis radijs percussa, sonum flebilem edere solita fuisse perhibetur. Fabula ad Adolescentûm summæ spei Calamitosos exitus pertinere videtur. Illi enim tanquàm Auroræ filij sunt; atque inanium & externorum specie tumidi, maiora ferè viribus audent, atque* Heroes *fortissimos lacessunt, & in Certamen deposcunt, & impari congressu, succumbentes, extinguuntur; Horum autem mortem infinita commiseratio sequi*

ſolet; Nil enim inter Fata mortalium tam flebile eſt, támque potens ad miſericordiam commouendam, quàm virtutis flos immaturo exitu præciſus. Neque enim prima ætas ad Satietatem, ſcilicet, aut ad inuidiam vſq; durauit, quæ mœſtitiam in obitu lenire, aut miſericordiam temperare poſſit; Quinetiam Lamentationes & planctus non ſolùm tanquam Aues illæ funebres circa rogos eorum volitant, ſed & durat huiuſmodi miſeratio, & producitur: Maximè autem per Occaſiones & Nouos motus & Initia magnarum rerum, veluti per Solis *radios Matutinos, Deſyderia eorum renouantur.*

15.
Tythonvs, ſiue Satiàs.

Elegans Fabula narratur de* Tythono, *eum ab Aurora adamatum fuiſſe, quæ perpetuam eius conſuetudinem exoptans, à* Ioue *petijt, vt* Tythonvs *nunquam mori poſſet: verùm incuriâ muliebri oblita eſt petitioni ſuæ & illud inſerere, vt nec ſenectute*

ſtute grauaretur. Itaque moriendi conditio ei erepta eſt, ſenium autem ſecutum eſt mirum & miſerandum, quale conſentaneum eſt euenire ei, cui mors negatur, ætas perpetuò ingraueſcit. Adeo vt Iupiter huiuſmodi ſortem miſeratus, tandem eum in Cicadam conuerterit. Hæc Fabula ingenioſa adumbratio & deſcriptio voluptatis eſſe videtur; quæ à principio velut ſub tempus Auroræ, adeò grata eſt, vt homines vota faciant, vt gaudia huiuſmodi ſibi perpetua, & propria ſint, obliti Satietatem & tædium eorum inſtar Senij, ipſis non cogitantibus obuentura. Adeo vt ad extremum, cùm actiones voluptariæ homines deſerant, cupido verò & affectus non moriatur, fieri ſoleat, vt homines ſermonibus tantùm, & commemorationibus earum rerum, quæ eis integrâ ætate voluptati fuerunt, ſe oblectent. Quod in Libidinoſis & viris Militaribus fieri videmus, cùm illi impudicos ſermones, hij facinora ſua retractent, Cicadarum more, quarum vigor tantùm in voce eſt.

16.
Procvs Ivnonis, siue Dedecus.

Narrant Poetæ Iovem, *vt amoribus suis potiretur, multas & varias formas sumpsisse, Tauri, Aquilæ, Cygni, Imbris aurei; cum autem* Ivnonem *sollicitaret, vertisse se in formam maximè ignobilem, atque contemptui & ludibrio expositam. Ea fuit miseri Cuculi, imbre & tempestate madefacti, & attoniti, tremebundi & semimortui. Prudens Fabula est, & ex intimis moribus desumpta. Sensus verò talis, Ne homines nimiùm sibi placeant, existimantes virtutis suæ specimen, eos apud omnes in pretio, & gratiâ ponere posse. Id enim succedere pro naturâ, & moribus eorum, quos ambiunt, & colunt, qui si homines sunt nullis ipsi dotibus, & ornamentis insigniti; sed tantùm ingenio sunt superbo & maligno (id quod sub figurâ* Ivnonis *repræsentatur) tum verò nôrint sibi exuendam prorsus esse omnem personam, quæ vel minimum præ se ferat*

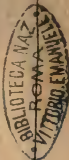
rat decoris, & dignitatis: atque desipere se planè, si aliâ viâ insistant; neque satis esse si obsequij deformitatem præstant, nisi omninò se in personam abiectam & degenerem mutent.

17
CVPIDO, siue Atomus.

QVæ de CVPIDINE siue Amore dicta sunt à Poetis; in eandem personam propriè conuenire non possunt: Ita tamen discrepant, vt confusio personarum reijciatur, similitudo recipiatur. Narrant itaque Amorem omnium Deorum fuisse antiquissimum, atque adeò omnium Rerum; excepto Chao*; quod ei coæuum perhibetur;* Chaos *autem à priscis viris nunquam diuino honore, aut nomine Dei insignitur. Atque Amor ille prorsùs sine Parente introducitur; nisi quod à nonnullis Ouum Noctis fuisse traditur. Ipse autem ex* Chao*, & Deos, & Res vniuersas progenuit: Eius autem Attributa ponuntur Numero quatuor, vt sit Infans perpetuus, Cæcus, Nudus, Sagit-*

Sagittarius; fuit & Amor quidam alter, Deorum natu Minimus; Veneris filius; in quem etiam Antiquioris Attributa transferuntur; & quodam modo competunt. Fabula ad Cunabula Naturæ pertinet, & penetrat. Amor iste videtur esse Appetitus, siue stimulus Materiæ primæ, siue (vt explicatius loquamur) Motus naturalis Atomi. *Hæc enim est illa vis antiquissima, & vnica, quæ ex Materiâ omnia constituit & effingit. Ea omninò sine Parente est; id est, sine causâ. Causa enim Effectus veluti Parens est: Huius autem virtutis causa nulla potest esse in Naturâ, (Deum enim semper excipimus) Nihil erim hâc ipsa prius; itaque Efficiens nulla: neque aliquid Naturæ Notius; ergo nec Genus, nec Forma; Quamobrem quæcunque ea tandem sit, positiua est & surda. Atque etiam si Modus eius, & Processus sciri daretur; tamen per causam sciri non potest; cùm sit post Deum causa causarum, ipsa incausabilis. Neque fortasse Modum eius intra inquisitionem humanam sisti, aut comprehendi posse*

posse sperandum est; Itaque meritò fingitur Ouum à Nocte exclusum; Certè Sanctus Philosophus ita pronunciat. Cuncta fecit pulchra tempestatibus suis, & Mundum tradidit disputationibus eorum, ita tamen vt non inueniat Homo, Opus quod operatus est Deus à principio, vsque ad finem. *Lex enim summaria* Naturæ, *siue virtus istius Cupidinis, indita primis rerum particulis à Deo ad Coitionem, ex cuius repetitione, & multiplicatione Omnis rerum varietas emergit & conflatur; cogitationem mortalium perstringere potest, subire vix potest. Philosophia autem* Græcorum *inuenitur in rerum Materiatis Principijs inuestigandis magis acuta, & sollicita; in Principijs autem Motus, (in quibus omnis operationis vigor consistit) negligens & languida. In hoc autem, de quo agimus prorsùs cæcutire & balbutire videtur: Etenim* Peripateticorum *opinio; de* Stimulo Materiæ, *per* Priuationem; *ferè non vltrà verba tendit, & rem potiùs sonat, quam signat;*



Qui autem hoc ad Deum referunt; optimè illi quidem, sed saltu non gradu ascendunt: Est enim procul dubio vnica, & summaria Lex in quam natura coit, Deo substituta. Ea ipsa, quæ in superiore textu, illo verborum complexu demonstratur, Opus, quod operatus est Deus à Principio, vsque ad Finem. Democritus *autem, qui altiùs rem perpendit, postquam* Atómum *dimensione nonnullâ, & figurâ instruxerat, vnicum Cupidinem siue Motum primum ei attribuit simplicitèr, & ex comparatione alterum. Omnia enim ad Centrum Mundi ferri putauit proprie, quod autem plus materiæ habet, cum celeriùs ad Centrum feratur, illud quod minus habet percussione summouere, & in contrarium pellere. Verùm ista meditatio angusta fuit; & ad pauciora, quàm par erat respiciens. Neque enim, aut corporum cœlestium in orbem Conuersio, aut rerum Contractiones, & Expansiones ad hoc Principium reduci, aut accommodari posse videntur.* Epicuri *autem opinio de Declinatione*

Atomi,

Atomi, & Agitatione fortuitâ, ad nugas rursus, & ignorationem rei lapsa est. Itaque nimio plus, quàm optaremus illud appâret; istum Cupidinem *Nocte inuolui. Itaque de Attributis videamus; Elegantissimè describitur* Cupido *Infans, Pusillus, & Perpetuus; composita enim grandiora sunt, & aetatem patiuntur; prima autem rerum semina, siue Atomi, Minuti sunt, & in perpetuâ Infantiâ permanent: Etiam illud verissimè, quod Nudus: cum composita vniuersa rectè cogitanti Personata, & induta sint; Nihilquè propriè Nudum sit praeter primas rerum particulas. Illa autem de Caecitate* Cupidinis *sapientissima Allegoria est. Iste enim* Cupido *(qualiscunque is sit) minimum videtur habere prouidentiae; sed secundùm illud, quod proximum sentit, gressum & motum suum dirigere; vt Caeci palpando solent; quo magis admirabilis est Prouidentia illa summa diuina, quia ex rebus prouidentiâ maximè vacuis, & expertibus, & quasi Caecis, certâ tamen & fatali lege istum ordinem &*

 pulchri-

pulchritudinem rerum educit. Vltimum Attributum ponitur, quod Sagittarius sit, hoc est, quod ista virtus talis sit, vt operetur ad distans. Quod enim ad Distans operatur, tanquam Sagittam emittere videtur: Quisquis autem Atomum ponit, atque Vacuum, necessariò virtutem Atomi ad Distans introducit: Neque enim hâc demtâ, aliquis motus (propter vacuum interpositum) excitari posset, sed omnia torperent, & Immobilia manerent; Quod autem ad Iuniorem illum Cupidinem *attinet, meritò vt minimus Deorum natu traditur, Cùm non ante Species constitutas vigere potuisset. In illius autem descriptione Allegoria ad mores deflectit, & traducitur. Subest tamen quædam eius cum illo Antiquo conformitas.* VENVS *enim generalitèr affectum coniunctionis & procreationis excitat;* CVPIDO *eius Filius, Affectum ad Induiduum applicat. Itaque à* Venere *est generalis dispositio, à* Cupidine *magis exacta Sympathia: Atque illa à causis magis propinquis pendet; hæc autem à principijs magis altis*

altis & fatalibus, & tanquam ab antiquo illo Cupidine, *à quo omnis exquisita Sympathia pendet.*

18.

DIOMEDES, siue Zelus.

DIOMEDES *cum magnâ & eximiâ gloriâ floreret, & Palladi percharus esset, exstimulatus ab eâ est (& ipse promptior quàm oportebat) vt si fortè* Veneri *in pugnâ occurreret, illi neutiquàm parceret; quod & ille audactèr executus est, &* Veneris *dextram vulnerauit. Hoc facinus ille ad tempus impunè tulit, & rebus gestis clarus & inclytus in patriam rediit; vbi domestica mala expertus, ad exteros in Italiam profugit. Ibi quoque initia satis prospera habuit, & Regis* Dauni *hospitio, & donis cultus, & ornatus est, & multæ illi statuæ per eam Regionem extructæ. Sed sub primam Calamitatẽ, quæ populum ad quem diuerterat afflixit, statim subiit* Daunum *cogitatio, se intra penates suos duxisse*

hominem impium, & Dijs inuisum, & Theomachum, qui Deam, quam vel tangere religio erat, ferro inuaserat, & violauerat. Itaque vt patriam suam piaculo obstrictam liberaret, nihil hospitij iura reueritus, cum ei ius religionis videretur antiquius DIOMEDEM *subitò obtruncat; statuas & honores eius prosterni & aboleri iubet. Neque huiusmodi grauem casum vel miserari tutum erat; sed & ipsi Comites eius, cùm mortem Ducis sui lugerent, & questibus omnia implerent, in Aues quasdam ex genere Olorum mutati sunt, qui & ipsi sub mortem suam quiddam dulce & lugubre sonant. Habet hæc Fabula subiectum rarum, & ferè singulare. Neque enim memoriæ proditum est, in aliquâ aliâ Fabulâ* Heroem *vllum præter vnum* DIOMEDEM *ferro violâsse aliquem ex Dijs. Atque certè videtur fabula imaginem in illo depinxisse Hominis, & Fortunæ eius, qui ex professo hunc finem actionum suarũ sibi proponit, & destinat, vt cultum aliquem diuinum, siue Sectam Religionis licèt vanam & leuem, vi &*

ferro

ferro insectetur & debellet. Quamquam enim cruenta religionis dissidia veteribus incognita essent; (cum Dij Ethnici Zelotypiâ, quod est dei veri Attributum, non tangerentur) tamen tanta & tam lata videtur fuisse prisci sæculi sapientia, vt quæ experiundo non nossent, tamen meditatione, & simulachris comprehenderent. Qui itaq; Sectam aliquam Religionis licèt vanam, & corruptam, & infamem (id quod sub persona Veneris significatur) non vi rationis, & doctrinæ, & sanctitate vitæ, atque exemplorum & authoritatum pondere, corrigere & conuincere; sed ferro & flammâ, & pœnarum acerbitate exscindere, & exterminare nituntur; incenduntur fortasse ad hoc ipsum à Pallade; *id est, Prudentiâ quâdam acri, & iudicij seueritate, quarum vigore & efficaciâ, huiusmodi errorum fallacias, & commenta penitus introspiciunt; & ab odio prauitatis, & zelo bono; & ad tempus ferè magnam gloriam adipiscuntur, atque à vulgo (cui nihil moderatum, gratum esse potest) vt vnici veritatis, & religionis*

gionis vindices, (cùm cæteri tepidi videantur, & meticulosi) celebrantur, & fere adorantur. Attamen hac gloria, & fœlicitas rarò ad exitum durat: sed omnis ferè violentia, nisi morte celeri vicissitudines rerum effugiat, sub finem improspera est. Quod si eueniat, vt rerum commutatio fiat, & Secta illa proscripta, & depressa vires acquirat, & insurgat, Tum verò huiusmodi hominum zeli, & contentiones damnantur, & nomen ipsum odio est, & omnes honores eorum in opprobrium desinunt: Quod autem ab hospite interfectus est DIOMEDES; *id eò spectat, quod religionis dissidium, etiam inter coniunctissimos, insidias & proditiones excitet; Illud verò de Luctu ipso, & querimonijs minimè toleratis, sed suppliciis affectis, huiusmodi est; vt moneat, in omni ferè scelere, miserationi hominum locum esse, vt etiam qui crimina oderunt, personas tamen & calamitates reorum, humanitatis causâ commiserentur; extremum autem malorum esse, si misericordiæ commercia interdicantur. Atque tamen in causâ religio-*

nis,

onis, & impietatis, etiam miserationes hominum notari, & suspectas esse. Contrà verò, Comitum DIOMEDIS, *id est, hominum, qui eiusdem sunt Secta, & opinionis, querimoniæ, & deplorationes argutæ admodum & canoræ esse solent; instar Olorum, aut Auium* DIOMEDIS; *In quo etiam illa pars Allegoriæ nobilis est, & insignis; Eorum qui propter causam Religionis supplicia subeunt voces sub tempus mortis, tanquam Cygneas cantiones animos hominum mirum in modum flectere, & in memorijs & sensibus eorum diutissimè inhærere, & permanere.*

19.

DÆDALVS, siue Mechanicus.

SApientiam *atq; industriam* Mechanicam, *atque in illâ Artificia illicita, & ad prauos vsus detorta, Antiqui adumbrauerunt sub personâ* DÆDALI, *viri ingeniosissimi, sed execrabilis: Hic ob condiscipulum, & æmulum occisum exulauerat, gratus tamen*

in exilio Regibus, & ciuitatibus erat. Atque multa quidem egregia opera tam in honorem Deorum, quam ad exornationem, & magnificentiam vrbiū, & Locorum publicorum extruxerat, & effinxerat; sed tamen Nomen eius maximè celebratur ob illicita. Fabricam enim Libidini Pasiphaes subministrauit, vt cum Tauro misceretur; adeò vt ab huius viri scelerată industriâ, & ingenio pernicioso Monstrum illud Minotaurus pubem ingenuam deuorans ortum traxerit infœlicem ac infamem. Atque ille malum malo tegens & cumulans, ad securitatem huius Pestis, Labyrinthum excogitauit, et extruxit: Opus fine & destinatione nefarium, artificio insigne & præclarum; Ac posteà rursus, ne malis artibus tantùm innotesceret, atque vt scelerum remedia (non solùm instrumenta) ab eodem peterentur; etiam Consilij ingeniosi author erat de filo, per quod errores Labyrynthi retexerentur. Hunc Dædalum *Minos magnâ cum seueritate atque diligentiâ, & inquisitione persecutus est; Ille tamen semper & perfugia*

&

& effugia reperiebat. Postremò cùm volandi peritiā filium Icarum *edocuisset, ille Nouitius, & artem ostentans, à cœlo in aquā decidit. Parabola videtur esse eiusmodi. In ipso introitu eius, ea quæ apud excellentes Artifices excubat, & miris modis dominatur, Inuidia notatur: Nullum enim genus hominum ex Inuidiâ eâque acerbâ, & tanquam internecinâ magis laborat. Accedit Nota de genere pœnæ inflicto minùs politicè & prouidè: vt* DÆDALVS *exulet. Etenim Opifices præclari id habent, vt apud omnes ferè populos sint acceptissimi; adeo vt Exilium præstanti Artifici vix supplicij loco sit. Nam aliæ vitæ conditiones, & genera, extra patriam non facilè florere possunt. Artificum autem admiratio, propagatur, et augetur apud exteros, et peregrinos, cùm insitum animis hominum sit illud, vt populares suos, quoad opificia* Mechanica *in minori pretio habeant. De vsu autem Artium* Mechanicarum, *quæ sequuntur manifesta sunt; multùm enim illis debet vita humana, cùm plurima & ad Religionis apparatum,*

tum, & ad Ciuilium decus, & ad vniuersæ vitæ culturam, ex illarum thesauris collata sint. Veruntamen ex eodem fonte emanant instrumenta Libidinis, atque etiam instrumenta mortis. Missâ enim Arte Leonum, venena quæsitissima, atque tormenta bellica, atque huiusmodi pestes, (quæ Mechanicis *inuentis debentur) probè nouimus, quantum* Minotaurum *ipsum sæuitiâ, & pernicie superârint. Pulcherrima autem Allegoria est de Labaryntho, quâ Natura generalis* Mechanicæ *adumbratur. Omnia enim* Mechanica, *quæ magis sunt ingeniosa, & acurata, instar Labyrinthi censeri possunt; propter subtilitatem & variam implicationem, & obuiam similitudinem, quæ vix vllo iudicio, sed tantùm experientiæ filo Regi & discriminari possunt. Nec minùs aptè adijcitur, quòd idem ille, qui Labyrinthi Errores inuenit, etiam fili commoditatem monstrauit; Sunt enim Artes* Mechanicæ, *veluti vsûs ambigui, atque faciunt & ad nocumentum, & ad remedium, & ferè virtus earum se ipsam soluit et retexit.*

Artificia

Artificia autem illicita, atque adeò Artes ipsas sæpiùs persequitur Minos; hoc est, Leges; quæ illas damnant; & earum vsum populis interdicunt. Nihilominùs illæ occultantur, & retinentur, & vbique, & latebras & receptum habent, quod & bene notatum est in re non multùm dissimili à Tacito suis temporibus de Mathematicis, & Genethliacis, Genus *(inquit)* hominum, quod in Ciuitate nostrâ semper, & retinebitur, & vetabitur. *Et tamen Artes illicitæ, & Curiosæ cuiuscunque generis, tractu temporis, cùm ferè quæ polliceantur non præstent (tanquam* Icari *de Cœlo) de existimatione suâ decidunt, & in contemptum veniunt, & nimiâ ipsâ ostentatione pereunt. Et certè si verum omninò dicendum est, non tam fœliciter Legum frænis coërcentur, quam coarguuntur ex vanitate propriâ.*

ERIC-

20.

ERICTHONIVS, siue impoſtura.

Abulantur Poëtæ VVLCANVM *pudicitiam* Mineruæ *ſollicitâſſe, atque ſubinde cupidine incenſum, vim abibuiſſe, atque in ipſâ Luctâ, ſemen in Terram effudiſſe, ex quo* ERICTHONIVM *natum eſſe, qui (partes ſuperiores) decorâ & gratâ erat corporis compage, Femora autem & Tibiæ ſuberant in anguillæ ſimilitudinem, exilia & deformia: Cuius deformitatis, cùm ipſe ſibi conſcius eſſet, eum primum curruum vſum inueniſſe, vt quod in corpore magnificum erat, oſtentaret, probrum autem tegeret. Huius Fabulæ miræ, & prodigioſæ ea ſententia eſſe videtur. Artem (quæ ſub perſonâ* Vulcani *ob multiplicem ignis vſum repræſentatur) quoties per corporum omnimodas vexationes, Naturæ vim facere, eámque vincere ac ſubigere contendat, (Natura autem ſub perſonâ* Mineruæ, *ob operum ſolertiam adumbratur) ad votum & finem deſtinatum.*

natum rarò pertingere; sed tamen multâ machinatione et molitione (tanquam Luctâ) intercidere atque emitti generationes imperfectas, & opera quædam manca, aspectu speciosa, vsu infirma, & claudicantia; quæ tamen impostores multo & fallaci apparatu ostentant, & veluti triumphantes circumducunt. Qualia ferè, & inter Productiones Chymycas, & inter subtilitates & nouitates Mechanicas sæpiùs notare licet; præsertim cùm homines potiùs propositum vrgentes, quam ab erroribus suis se recipientes, cum Naturâ colluctentur magis, quàm debito obsequio & cultu eius amplexus petant.

21.
DEVCALION, siue Restitutio.

N*Arrant Poëtæ extinctis prorsùs prisci orbis incolis per diluuium vniuersale, Cùm soli restarent* DEVCALION *&* PYRRHA, *qui ardebant desiderio pio, & inclyto instaurandi generis humani, eos huiusmodi Oraculum*

culum excepisse: voti compotes futuros si ossa Matris acciperent, & post se iacerent: quod illis primò magnam tristitiam, & desperationem incussit: Cum æquatâ rerum facie per diluuium, Sepulchri perscrutatio omninò res sine exitu esset; sed tandem intellexerunt Lapides Terræ (cùm Tellus omnium mater habeatur) ab Oraculo significari. Fabula Arcanum Naturæ recludere videtur, & Errorem animo humano familiarem corrigere; Hominis enim imperitia iudicat rerum renouationes, siue instaurationes ex earundem putredine & reliquijs (vt Phœnicem ex cinere propriâ) suscitari posse, quod nullo modo conuenit, Cùm huiusmodi materiæ spatia sua confecerint & ad initia ipsarum rerum prorsus ineptæ sint. Itaque retrocedendum ad principia magis communia.

22.
Nemesis, siue Vices Rerum.

Nemesis *traditur fuisse Dea, omnibus veneranda, potentibus &*

& fortunatis etiam metuenda: Ea Noctis & Oceani filia fuisse perhibetur. Effigies autem eius describitur talis. Alata erat, etiam Coronata; in manibus autem gestabat dextrâ Hastam è fraxino, sinistrâ Phialam, in quâ inclusi erant Æthiopes: Insidebat autem Ceruo. Parabola eiusmodi esse videtur; Nomen ipsum NEMESIS *Vindictam, siue Retributionem satis apertè significat; Huius enim Deæ Officium, & Administratio in hoc sita erat, vt beatorum constanti, & perpetuæ fœlicitati instar Tribuni plebis intercederet, ac illud suum* Veto *interponeret; neque solùm insolentiam castigaret, verùm etiam rebus prosperis licet innocentibus & moderatis, rerum aduersarum vices rependeret; ac si neminem humanæ sortis ad Conuiuia Deorum admitti mos esset, nisi ad Ludibrium: Equidem cùm illud Capitulum apud* Ca.Plinium *perlego, in quo ille infortunia, & miserias* Augusti Cæsaris *collegit, quem omnium hominum fortunatissimum existimabam, quíque artem etiam quandam vtendi*

fruendi

fruendi fortunâ habebat, ac cuius in animo nil tumidum, nil leue, nil molle, nil confusum, nil Melancholicum annotare licet (vt ille etiam sponte mori aliquando destinâsset) hanc Deam magnam & prapotentem esse iudicaui, ad cuius aram talis victima tracta esset. Parentes huius Dea fuere Oceanus & Nox; Hoc est, rerum vicissitudo, & Iudicium diuinum Obscurum, & Secretum; Etenim vices rerum per Oceanum aptè repræsentantur ob perpetuum fluxum, & refluxum; occulta autem prouidentia per Noctem ritè proponitur. Nam etiam apud Ethnicos nocturna illa Nemesis, *cum scilicet iudicium humanum à diuino discors esset, in obseruatione erat.*

----Cadit & Ripheus iustissimus vnus,
Qui fuit ex Teucris & seruantissimus æqui.
Dijs aliter visum. -----

Alata autem describitur Nemesis, *ob subitas rerum conuersiones, nec antè præuisas; Nam in omni rerum memoriâ illud ferè vsuuenit, vt homines magni, & prudentes per eà discrimina perierint, quæ maximè contempserint,*

Certè

Certè cum M. Cicero *à Dec.* Bruto *de* Octauij Cæsaris *minùs sincerâ fide, & animo exulcerato monitus esset; Illud tantùm rescripsit,* Te autem mi Brute sicut debeo amo, quod istud quicquid est nugarum me scire voluisti. *Etiam Coronâ* Nemesis *insignitur, ob naturam vulgi inuidam & malignam: Quando enim fortunati & potentes ruunt, tum fere vulgus exultat, &* Nemesin *coronat. Hasta autem in Dextrâ ad eos pertinet, quos* Nemesis *actu percutit, & transfigit. Quos autem Calamitate & infortunio non mactat, illis tamen Spectrum illud atrum & infaustum in sinistrâ ostentat: obuersantur enim proculdubio mortalibus etiam in summo fastigio fœlicitatis positis, Mors & Morbi, & infortunia, & amicorum perfidiæ, & inimicorum insidiæ, & rerum mutationes, & huiusmodi; veluti Æthiopes illi in phialâ; Certè* Virgilius, *Cum prælium Actiacum describit, de* Cleopatrâ *illud eleganter subiungit.*

Regina in medijs, patrio vocat agmina sistro,
Nec dum etiam geminos à tergo respicit angues.

Verùm

Verùm non multò post quocunque se illa verteret tota agmina Æthiopum obuersabantur. Ad extremum prudentèr additur, Nemesin *(ceruo insidere, quia viuax admodùm Animal est Ceruus; Atque fieri fortasse potest, vt qui Iuuenis fato ereptus sit,* Nemesin *præuertat & effugiat; Cui autem diuturna obuenit fœlicitas, & potentia, is proculdubio* Nemesi *subijcitur, ac veluti substernitur.*

23.
Achelovs, siue Prælium.

N*Arrant antiqui; Cum* Hercvles *&* Achelovs *de nuptijs* Deianiræ *contenderent, rem ad certamen deductam esse.* Achelous *autem, cùm varias & multiplices formas tentâsset (nam hoc ei facere licebat) tandem* Herculi *sub formâ Tauri torui, & frementis occurrit, & ad pugnam se parauit;* Hercules *verò, (solitam retinens figuram humanam, in eum impetum fecit; Res cominus gesta est; Euentus autem talis fuit, vt* Hercules

cules *alterum ex Cornibus Tauro fregerit: Ille maiorem in modum dolens & perterritus, vt Cornu illud suum redimeret, permutatione factâ Cornu* Amaltheæ, *siue Copiæ,* Herculi *largitus est. Fabula ad belli expeditiones pertinet; Apparatus enim belli ex parte defensiuâ (qui per* Acheloum *proponitur) varius admodùm & multiformis est. Nam inuadentis species vnica est, & simplex, cum ex exercitu solo, aut classe fortasse constet, Regio autem quæ in solo proprio hostem expectat, infinita molitur, oppida munit, diruit, Plebem ex agris & villis, in vrbes & castella cogit, pontes extruit, prosternit, copias & commeatus comparat, distribuit, in fluuijs, portibus, Collium faucibus, syluis & alijs rebus innumeris occupata est, vt nouas rerum facies quotidiè induat, & experiatur, ac tandem cum abundè munita & instructa sit, Tauri pugnacis formam & minas ad viuum repræsentet. Ille autem qui inuadit, prælium captat, & in hoc maximè incumbit, inopiam in Terrâ hostili metuens: Quod si fiat, vt prælio com-*

commisso acie victor sit, & tanquam cornu hosti frangat; tum proculdubio illud assequitur, ut hostis trepidus & existimatione diminutus, ut se explicet, & vires suas reparet, in munitiora se recipiat; atque urbes & regiones victori ad populandum, & diripiendum relinquat; quòd verè instar Cornu illius Amaltheæ *censeri possit.*

24.

Dionysus, siue Cupiditas.

N*Arrant* Semelen Iouis *pellicem postquàm Iuramento eum inuiolabili ad votum indefinitum obstrinxisset; petijsse ut ad amplexus suos accederet talis, qualis cum* Iunone *consuesset: Itaque illa ex conflagratione perijt. Infans autem, quem in utero gestabat à patre exceptus, in femur eius insutus est, donec Menses fœtui destinatos compleret; ex quo tamen onere* Iupiter *nonnihil claudicabat: Itaque puer, quòd* Iouem *dum in femore eius portaretur, grauaret, & pungeret*

Dionysi *nomen accepit. Postquam autem editus esset, apud* Proserpinam *per aliquot annos nutritus est; Cum verò adultus esset, ore ferè muliebri conspiciebatur, vt sexus videretur tanquam ambigui: Etiam extinctus & sepultus erat ad tempus, & non ita multo pòst reuixit. Atque primâ Iuuentâ vitis culturam, atque adeò Vini confectionem, & vsum primus inuenit, & edocuit; ex quo celebris factus, & inclytus, orbem terrarum subiugauit, & ad vltimos Indorum terminos pèrrexit: Curru autem vehebatur à Tigribus tracto: Circa eum subsultabant Dæmones deformes* Cobali *vocati,* Acratus *& alij: Quin & Musæ comitatui eius se addebant. Vxorem autem sibi sumsit* Ariadnen *à* Theseo *desertam, & relictam; Arbor ei sacra erat* Hædera. *Etiam sacrorum & Ceremoniarum Inuentor & Institutor habebatur, eius tamen generis, quæ & fanaticæ erant, & plenæ corruptelarum, atque insuper crudeles. Furores quoque immittendi potestatẽ habebat. Certè in Orgijs eius a Mulieribus furore*

roris percitis, duo viri insignes discerpti narrantur, Pentheus *&* Orpheus, *ille dum arbore conscensâ spectator eorum, quæ agerentur esse voluisset, hic cum Lyram pulsaret. Atque huius Dei res gestæ cum* Iouis *rebus ferè confunduntur. Fabula videtur ad mores pertinere, vt nihil in Philosophiâ morali melius inueniatur. Describitur autem sub personâ* Bacchi *natura Cupiditatis siue affectus, & perturbationis. Mater enim Cupiditatis omnis licèt nocentissimæ, non alia est, quàm appetitus, & desiderium Boni Apparentis: Concipitur verò semper Cupiditas in voto illicito, priùs temerè concesso, quàm intellecto & iudicato. Postquam autem affectus efferuescere cæperit, Mater eius (natura scilicet Boni) ex nimio incendio destruitur, & perit: Cupiditas autem dum immatura est, in animâ humanâ, (quæ eius genitor est, & per* Iouem *repræsentatur) & nutricatur, & occultatur, præcipuè in animæ parte inferiore tanquam femore; atque animum pungit, & conuellit, & deprimit; adeo vt decreta, & Actio-*

nes

nes ex eâ impediantur, & claudicent. Atque etiam postquam consensu & habitu confirmata est, & in actus erumpit, tamen apud Proserpinam *ad tempus educatur: id est, latebras quærit, atque clandestina est, & quasi subterranea, donec remotis pudoris, & metus frænis, & coalitâ audacia, aut virtutis alicuius prætextum sumit, aut infamiam ipsam contemnit. Atque illud verissimum est, omnem affectum vehementiorem tanquam ambigui sexus esse. Habet enim impetum virilem, impotentiam autem muliebrem. Etiam illud præclarè,* Bacchum *mortuum reuiuiscere. Videntur enim Affectus quandoque sopiti, atque extincti, sed nulla fides habenda est eis, ne sepultis quidem; siquidem præbitâ materiâ, & occasione resurgunt; Atque de Inuentione vitis parabola prudens est. Omnis enim affectus ingeniosus est & sagax ad inuestigandum fomites suos; Ante omnia autem, quæ hominibus innotuêre, vinum ad perturbationes cuiuscunque generis excitandas, & inflammandas potentissimum est, & ma-*

ximè efficax; atque est eis, instar fomitus communis. Elegantissime autem ponitur affectus prouinciarum subiugator, & expeditionis infinitæ susceptor. Nunquam enim partis acquiescit, sed appetitu infinito neque satiabili ad vlteriora tendit, & nouis inhiat; Etiam Tigres apud affectus stabulant & ad Currum Iugantur; Postquàm enim affectus aliquis Currulis esse cæpit non pedestris, & victor rationis & Triumphator; in omnia quæ aduersantur, aut se opponunt crudelis est & indomitus & immitis. Facetum autem est, quod circa Currū subsultant illi Dæmones ridiculi omnis enim affectus progignit Motus in oculis & ore ipso & gestu indecoros, & inconditos, subsultorios & deformes, adeo vt qui sibi in aliquo affectu, veluti Irâ, Arrogantia, Amore, videatur magnificus & tumidus, alijs tamen sit turpis & ridiculus; Conspiciuntur etiam in affectus Comitatu Musæ. Neque enim reperitur vllus ferè affectus, cui non blandiatur aliqua Doctrina. Hac enim in re ingeniorum indulgentia, Musarum Maiestatem minuit, vt

cum

cum duces vitæ esse debeant, sint affe-ctum pedissequæ. Atque imprimis no-bilis est illa Allegoria, Baccham *amo-res suos in eam effudisse, quæ ab alio re-licta erat: Certissimum enim est Affe-ctum id petere, & ambire, quod ex-perientia repudiauit. Atque norint omnes, qui affectibus suis seruientes, & indulgentes pretium potiundi in im-mensum augent, siue honores appetant, siue fortunas, siue Amores, siue glori-am, siue scientiam, siue alia quæcun-que, se res relictas petere, & à complu-ribus per omnia ferè sæcula post experi-mentum dimissas & fastiditas. Neque Mysterio caret, quod hædera* Baccho *sacra fuerit. Hoc enim Duplici modo conuenit. Primùm, quod hædera hye-me virescat, Deinde quod circa tot res, arbores parietes, ædificia serpat, ac cir-cumfundatur, ac se attollat. Quod ad primum enim attinet, omnis affectus per renitentiam & vetitum, & tan-quàm Antiperistasin (veluti per frigus brumæ hædera) virescit, & vigorem acquirit. Secundò affectus prædomi-nans, omnes humanas actiones & omnia*

humana decreta tanquàm hædera circumfunditur, atque ijs se addit, & adiungit, & immiscet. Neque mirum est, si superstitiosi ritus Baccho *attribuantur, cùm omnis ferè malè sanus affectus in prauis religionibus luxurietur: aut si furores ab eo immitti putentur, Cùm omnis affectus, & ipse furor breuis sit, & si vehementiùs obsideat, & incumbat, in insania terminetur. Illud autem de* Pentheo, & Orpheo *Laceratis euidentē habet parabolam; Cùm Affectus praualidus & inquisitioni curiosæ, & admonitioni salutari, & liberæ, asperrimus, atque infensissimus sit. Postremò illa confusio personarum* Iouis & Bacchi, *ad parabolam rectè traduci potest; quando res gestæ nobiles et claræ, & merita insignia, & gloriosa, interdum à virtute, & rectâ ratione, & Magnanimitate, interdum à latente affectu, et occultâ cupiditate (vtcunq; famæ, et Laudis celebritate efferantur) proueniant; vt non facilè sit distinguere facta* Bacchi, *à factis* Iouis.

Atalan-

25.

ATALANTA, siue Lucrum.

ATALANTA *cùm velocitate excelleret, de victoriâ Cursus cum* Hippomene *certamen inijt. Conditiones certaminis erant; victori* Hippomeni *Coniugiũ* ATALANTæ, *Mors victo. Neq; dubia victoria videbatur, cum* ATALANTæ *insuperabilis in cursu præstantia multorum exitio insignita fuisset. Itaque* Hippomenes *ad dolos animum adiecit. Parauit autem tria Mala Aurea, eaque circa se habuit: Res geri cœpit; Præcurrit* ATALANTA; *Ille cùm se à tergo relictum cerneret, artis non immemor, ex malis aureis vnum ante conspectum* ATALANTæ *proiecit; non rectâ quidem sed ex transuerso, vt illã & moraretur, atque insuper de viâ deduceret; Illa cupiditate muliebri, & Mali pulchritudine illecta, omisso stadio post malum cucurrit, & ad illud tollendum se submisit.* Hippomenes *interim, spatium stadij non paruum confecit, Eámque post se reliquit. Illa tamen rursùs natu-*

rali pernicitate iacturam temporis resarciuit, atq; iterum emicuit; sed cum Hippomenes *secundò & tertiò huiusmodi moras ei iniecisset, tandem victor astutiâ non virtute euasit. Fabula videtur Allegoriam insignem proponere de Certamine Artis cum Naturâ. Ars enim per* ATALANTAM *significata, virtute propriâ, si nihil obstet, & impediat, longè naturâ velocior est, & veluti Cursus citatioris; et celeriùs ad Metam peruenit. Hoc enim in omnibus ferè effectis patet; (ernas fructus ex nucleis tardè ex insitione celeritèr prouenire, Cernas Lutum in generatione Lapidum tardè, in torrefactione Laterum citò durescere; Etiam in Moralibus, dolorum obliuionem, & solatia diuturnitas temporis quasi ex beneficio naturæ inducit, Philosophia autem (quæ veluti Ars viuendi est) diem non expectat, sed præstat & repræsentat. Verùm istam Artis prærogatiuam & vigorem infinito rerum humanarum detrimento, Mala Aurea retardant: Neque reperitur ex scientijs, aut Artibus aliqua, quæ cursum suum*

um verum & legitimũ ad finem ſuum, tanquam ad Metam conſtanter produxerit; Sed perpetuò Artes incœpta præcidunt, & ſtadium deſerunt, & ad lucrum et commodum declinant, inſtar ATALANTÆ,

Declinat Curſus, aurumq; volubile tollit.

Itaque mirum minimè eſt, ſi Arti non datum ſit, Naturam vincere, & victam ex pacto illo & lege Certaminis perimere, aut deſtruere; Sed Contrarium eueniat, ut Ars in Naturæ poteſtate ſit, atque veluti nupta mulier coniugi pareat.

26.

PROMETHEVS, ſiue Status hominis.

T*Radunt Antiqui Hominem fuiſſe opus* PROMETHEI, *atque ex Luto factum, niſi quod* PROMETHEVS *particulas ex diuerſis Animalibus Maſſæ admiſcuerit. Ille autem cùm opus ſuum beneficiò ſuo tueri vellet, neque Conditor ſolùm generis humani videri, verùm etiam Amplificator,*

cator, ad Cœlum aſcendit furtim, faſces ſecum portans ex Ferulâ, quibus ad currum Solis admotis, & accenſis, Ignem ad terram detulit, atque cum hominibus communicauit. Ob tantum PROMETHEI *meritum memorant homines parùm gratos fuiſſe. Quinetiam conſpiratione factâ, &* Prometheum *& inuentum eius apud* Iouem *accuſârunt. Ea res non perinde accepta, atque æquum videri poſſit. Nam ipſa accuſatio* Ioui, *& Superis admodùm cordi fuit. Itaque delectati non ſolùm ignis vſum Hominibus indulſerunt, verùm & nouum Munus omnium maximè amabile & optabile (perpetuam nimirum Iuuentam) homines donârunt. Illi geſtientes & inepti, donum Deorum Aſello impoſuerunt. Inter redeundum autem laborabat Aſellus ſiti graui, & vehementi; cúmque ad fontem quendam perueniſſet, ſerpens fonti cuſtos additus, eum à potu prohibuit, niſi illud quodcunque eſſet, quod in dorſo portaret paciſci vellet: Aſellus miſer conditionem accepit, atque hoc modo inſtauratio Iuuentutis, in pretium hauſtus*

haustus pusillæ aquæ, ab hominibus ad Serpentes transmissa est. Verùm Prometheus *à Malitia suâ non abscedens, atque hominibus post præmium illud eorum frustratum, reconciliatus, animo verò erga* Iouem *exulcerato, dolos etiam ad Sacrificium adhibere veritus non est. Atque duos aliquando tauros* Ioui *dicitur immolasse, ita tamen vt in alterius pelle carnes & adipem amborũ incluserit, alteram pellem ossibus tantummodo suffarcinârit; atque deinde religiosus scilicet, & benignus* Ioui *optionem concessit. Iupiter vafritiem, & malam fidem eius detestatus, sed nactus occasionem vltionis, Ludibrium illud tauri elegit; atque ad vindictam conuersus, cùm se insolentiam* Promethei *reprimere non posse animaduerteret, nisi hominum genus (quo opere ille immensum turgebat, & efferebatur) afflixisset,* Vulcano *imperauit, vt fœminam componeret pulchram & venustam, cui etiam Dij singuli dotes suas impertierunt, quæ idcirco Pandora vocata est. Huic fœminæ inter manus vasculum elegans posue-*

runt, in quo omnia mala, & ærumnas incluserant; subsidedat autem in imo vase Spes. Illa cum vasculo suo ad Prometheum, *primò se contulit, eum captans, si fortè ille vas accipere vellet, & aperire; quod ille cautus & astutus reiecit. Itaque ad* Epimetheum Promethei *fratrem, (sed diuersæ admodum indolis) spreta deflexit. Ille nihil cunctatus, vas temerè aperuit; cúmque mala illa omnigena euolare cerneret, serò sapiens, magnâ contentione, & festinatione vasi operculum suum rursus indere conatus est, vix tamen vltimam, & in fundo residentem Spem seruare potuit. Postremò* Prometheo Iupiter *plurima & grauia imputans, quòd ignis olim furtum fecisset, quòd* Iouis *maiestatem in sacrificio illo doloso ludibrio habuisset, quòd donum eius aspernatus esset, nouo etiam addito crimine, quòd* Palladem *vitiare tentasset, eum in vincula coniecit, & ad perpetuos cruciatus damnauit. Erat enim iussu* Iouis *adductus ad montem Caucasum atq; ibi Columnæ alligatus, vt nullo pacto se mouere posset; aderat*

autem

autem Aquila, quæ iecur eius interdiu rostro tundebat atque consumebat, noctu autem quantum comesum erat, renascebatur, vt nunquam doloris materia deficeret. Memorant tamen hoc supplicium aliquando finem habuisse: Hercules enim in Poculo quod à Sole acceperat, nauigato Oceano, ad Caucasum peruenit, atque Prometheum *liberauit, Aquilâ sagittis confixâ. Instituta autem sunt, in honorem* Promethei *apud nonnullos populos Lampadiferorum certamina, in quibus decurrentes accensas faces ferebant, quas si extingui contigisset, victoriam sequentibus cedebant, & se subducebant, atq; is demùm palmam accepit, qui primus facem accensam ad metam vsque detulisset. Fabula contemplationes plurimas veras atque graues & præ se fert & prèmit. Nonnulla enim in eâ iampridem rectè notata, alia planè intacta sunt.* Prometheus *Prouidentiam liquidò & disertè significat: Atque in rerum vniuersitate sola desumpta & delecta est ab Antiquis Hominis fabrica & constitutio, quæ prouidentiæ attribuatur*

atur tanquam opus proprium. Huius rei non solùm illud in causâ esse videtur quòd hominis natura Mentem suscipit, atque intellectum Prouidentiæ sedem, atq; durũ quodammodo videtur, & incredibile ex principijs brutis, & surdis excitare, et educere Rationem et Mentem, vt ferè necessariò cõcludatur prouidentia Animæ humanæ indita esse non sine exemplari & intentione, & Authoramento Prouidentiæ maioris: Verùm et hoc præcipuè proponitur, quod: Homo veluti Centrum Mundi sit, quatenus ad causas finales; adeo vt sublato è rebus Homine, reliqua vagari sine proposito videantur, & fluctuari, atque quod aiunt scopæ dissolutæ esse, nec finem petere. Omnia enim subseruiunt homini, ísque vsum & fructum ex singulis elicit & capit. Etenim Astrorum conuersiones, & Periodi, & ad distinctiones temporum, & ad Plagarum Mundi distributionem faciunt. Et Meteora ad præsagia tempestatum, & venti tum ad nauigandum, tum ad Molas, & Machinas, & Plantæ atque Animalia cuiuscunque generis, aut

ad domicilia Hominis & latebras, aut ad vestes, aut ad victum, aut ad Medicinam, aut ad leuandos labores, aut denique ad delectationem & solatium referuntur, adeò vt omnia prorsus non suam rem agere videantur, sed Hominis. Neque temerè additum est, in Massà illâ & Plasmate, particulas ex diuersis animantibus desumtas, atque cum luto illo temperatas & confusas fuisse; quia verissimum est omnium rerum quas vniuersum complectitur, Hominem rem maximè compositam, esse, & decompositam, vt non immeritò ab Antiquis Mundus Minor vocatus sit. Quamuis enim verbi Microcosmi Elegantiam, Chymici nimis putidè, & ad literam acceperint, & detorserint, dum in Homine Omnem Mineram, Omne vegetabile & reliqua, aut aliquid eis proportionatum subesse volunt; Manet tamen illud solidum & sanum quod diximus; Corpus Hominis omnium Entium & maximè mistum, & maximè organicum reperiri, quo magis admirandas virtutes & facultates suscipit, & nanciscitur: Simplicium enim Corpo-

Corporum vires paucæ sunt, licèt certæ & rapidæ, qui minimè per Mixturam refractæ, & comminutæ, & libratæ existunt; virtutis autem Copia & excellentia in Misturâ & compositione habitat. Atque nihilominùs Homo in originibus suis videtur esse res inermis & nuda, & tarda in iuuamentum sui, denique quæ plurimis rebus indigeat. Itaque festinauit Prometheus *ad inuentionem ignis, qui omnibus ferè humanis necessitatibus & vsibus suppeditat & ministrat leuamenta et auxilia: vt si forma formarum Anima, si instrumentum instrumentorum Manus, Etiam Auxilium auxiliorum, siue Opis Opium Ignis dici mereatur. Hinc enim omnis industria, Hinc Artes Mechanicæ, Hinc scientiæ ipsæ infinitis modis adiuuantur. Modus autem furti ignis aptè describitur, atque ex naturâ rei. Is fuisse perhibetur per virgam ex ferula ad Currum Solis admotam. Ferula enim ad percussionem et plagas adhibetur, vt luculenter significetur Ignis generationem per corporum violentas percussiones et collisiones*

nes fieri, ex quibus attenuantur Materiæ, & in motu ponuntur, & ad calorem Cœlestium suscipiendum præparantur, ignémque veluti ex curru Solis modis clandestinis, ac quasi furtim decerpunt & rapiunt. Sequitur Parabolæ pars insignis. Homines loco gratulationis, & gratiarum actionis, ad indignationem, & expostulationem versos esse, atque accusationem & Promethei *& Ignis apud* Iouem *instituisse; eamque rem* Ioui *acceptissimam fuisse, adeò vt hominum commoda ob hoc nouâ munificentiâ cumulauerit. Quorsum enim ista criminis ingrati erga Authorem suum animi (quod vitium omnia ferè complectitur) approbatio & remuneratio? Res alio spectare videtur. Hoc enim vult Allegoria; Incusationem & Naturæ suæ & Artis per homines factam, ex optimo Mentis statu proficisci atque in bonum cedere; contrarium Dijs inuisum, & infaustum esse. Qui enim Naturam humanam, vel Artes receptas in immensum extollunt, & effusi sunt in admirationem earum rerum, quas habent, & possident,*

fident, & Scientias quas profitentur, aut colunt, perfectas prorsus censeri volunt; illi primò aduersus diuinam naturam minus reuerentes sunt, cuius perfectioni sua ferè æquiperant; Deinde iidem erga homines magis sunt infructuosi, cùm se ad fastigium rerum iam peruenisse putent, & tanquam perfuncti vlteriora non quærant. Contrà qui Naturam & Artes deferunt, & accusant, & querimoniarum pleni sunt, illi verè & magis modestum animi sensum retinent, & perpetuò ad nouam industriam, & noua Inuenta extimulantur. Quo mihi magis mirari libet Hominum inscitiam, et malum Genium, qui paucorum arrogantiæ sernuli, istam Peripateticorum Philosophiam, portionem Græcæ sapientiæ, nec eam magnam, in tantâ veneratione habent, vt omnem eius incusationem non solùm inutilem, sed suspectam & ferè periculosam reddiderint. Atque magis probandus est, & Empedocles, *qui tanquam furens, &* Democritus *qui magnâ cum verecundiâ, queruntur, Omnia abstrusa esse, nihil nos scire, nil cernere,*

cernere, veritatem in profundis puteis immersam, veris falsa miris modis adiuncta, atque intorta esse; (nam Academia noua modum prorsus excessit) quàm Aristotelis *schola fidens & Pronunciatrix. Itaque monendi sunt Homines, delationem Naturæ & Artis Dijs cordi esse, & nouas Eleemosynas, & donaria à diuinâ benignitate impetrare, & incusationem* Promethei *licèt Authoris & Magistri, eamque acrem & vehementem, magis sanam & vtilem, quàm gratulationem effusam esse, denique opinionem Copiæ inter maximas causas Inopiæ reponi. Quod verò attinet ad Doni genus, quod homines in præmium accusationis dicuntur accepisse (florem Iuuentutis videlicet non deciduum) einsmodi est, vt videantur antiqui de Modis & Medicinis ad senectutis retardationem, & vitæ prolongationem facientibus, non desperâsse; sed illa vtique numerâsse potiùs inter ea, quæ per Hominum inertiam, & incuriam licèt semel accepta periere, aut frustrata sunt; quàm inter ea quæ planè negata & nunquam concessa*

concessa fuerint. Significant enim, & innuunt, ex ignis vero vsu, atque ex artis erroribus bene & strenuè accusatis, & conuictis, munificentiam diuinam ad huiusmodi dona hominibus non defuisse; ipsos sibi deesse, cùm hoc Deorum munus Asello imposuerint lento & tardigrado; Ea videtur esse Experientia res stupida & plena mora, ex cuius gradu tardo & testudineo antiqua illa querimonia de Vitâ breui, *&* Arte longâ *nata est. Atque certè nos in eâ sumus opinione, facultates illas duas,* Dogmaticam *&* Empiricam, *adhuc non benè coniunctas & copulatas fuisse, sed noua Deorum munera, aut Philosophijs abstractis tanquam leui Volucri; aut lentæ, & tardæ experientiæ tanquam Asello imposita esse. In quo tamen de Asello illo non malè ominandum est, nisi interueniat illud accidens viæ & sitis. Existimamus enim si quis experientiæ, veluti certâ lege & Methodo constantèr militet, neque inter viam experimenta, quæ vel ad Lucrum faciunt, vel ad ostentationem, sitiat: vt ad ea comparanda onus suum deponat*

& di-

& distrahat; eum munificentiæ diuinæ aucta & noua Baiulum non inutilem fore. Quòd verò donum illud ad Serpentes transierit, ea videtur adiectio ad Fabulam ornatus ferè gratiâ, nisi forte illud inseruerint, vt Homines pudeat, si cum igne illo suo, & tot artibus ea in se transferre non posse, quæ Natura ipsa compluribus alijs animalibus largita est. Etiam illa subita Hominum cùm Prometheo *reconciliatio postquam spe suâ decidissent, monitum habet vtile & prudens. Notat enim Hominum leuitatem & temeritatem in experimentis nouis. Ea enim si statim non succedant, & ad vota respondeant, præproperâ festinatione, homines incepta deserunt, & præcipites ad vetera recurrunt, ijsque reconciliantur. Descripto statu hominis, quoad Artes & intellectualia, Parabola transit ad Religionem; culturam enim Artium, cultus Diuinorum comitatus est; quem statim Hypocrisis occupauit & polluit. Itaque sub duplici illo sacrificio, eleganter repræsentatur persona verè Religiosi & Hypocritæ. Alteri enim inest adeps,*

adeps, Dei nimirum portio, ob inflammationem, & suffitum, per quod affe-ctus & zelus ad gloriam Dei incensus, atque alta petens significatur; Insunt viscera charitatis, insunt carnes bonæ, & vtiles. In altero nihil præter ossa arida, & nuda reperiuntur, quæ nihilominùs pellem farciunt, & hostiam pulcherrimam & magnificam imitantur; per quæ rectè notantur externi, et inanes ritus et Ceremoniæ ieiunæ, quibus homines cultum diuinum onerant et inflant, res ad ostentationem potiùs compositæ, quàm ad pietatem facientes. Neque satis est hominibus huiusmodi ludibria Deo offerre, nisi ea etiam illi imponant et imputent, ac si ipse illa elegerit, et præscripserit. Certè Propheta sub Dei personâ de hac optione expostulat : Num tandem hoc est illud ieiunium, quod ELEGI, vt homo animam suam in diem vnum affligat, & caput instar junceæ demittat? *Post statum Religionis, Parabola se vertit ad mores, et humanæ vitæ conditiones. Atque peruulgatum est illud, et tamen rectè positum, per* Pandoram

doram *significari Voluptatatem, & libidinem, quæ post vitæ ciuilis artes & cultum, & luxum, veluti ex dono ignis & ipsa incensa est; Itaque* Vulcano *qui similiter ignem repræsentat, opificium voluptatis deputatur, Ab illâ autem infinita mala, & in animos & in corpora, & fortunas hominum vnà cum serâ pœnitentiâ fluxerunt; neque tantùm in status singulorum, verùm etiam in regna & respub. Ab eodem enim fonte bella & tumultus, & Tyrannides ortum traxere. Verùm operæpretium est animaduertere, quàm bellè & eleganter fabula duas humanæ vitæ conditiones, & veluti Tabulas siue Exempla sub personis* Promethei & Epimethei *depinxerit. Qui enim sectam* Epimethei *sequuntur, illi improuidi, neque in longum consulentes, quæ in præsentiâ suauia sunt, prima habent, atque multis sanè propter hoc angustijs & difficultatibus, & calamitatibus premuntur, & perpetuò ferè cum illis conflictantur; interim tamen genium suum placant, atque insuper ob rerum imperitiam multas inanes spes intra*

animum

animum voluunt, quibus tamen veluti suauibus insomnijs se delectant, atque miserias vitæ suæ condiunt. Promethei *autem schola, homines nimirùm prudentes, & in futurum prospicientes, multa scilicet mala, & infortunia cautè submouent & reijciunt; verùm cum hoc bono illud coniunctum est, vt multis voluptatibus, & varia rerum iucunditate se priuent, et Genium suum fraudent, atque quod multò peius est, curis et sollicitudine et timoribus intestinis se crucient, et conficiant. Alligati enim Necessitatis columnæ, innumeris cogitationibus (quæ, quia volucres admodum sunt, per Aquilam significantur) ijsque pungentibus, et iecur mordentibus, et corrodentibus vexantur; nisi fortè aliquando veluti noctu exiguam quampiam animi remissionem, et quietem nanciscantur; ita tamen vt statim subinde redeant nouæ anxietates, et formidines. Itaque paucis admodùm vtriusque sortis beneficium contigit vt prouidentiæ commoda retinuerint, sollicitudinis, et perturbationis malis se liberarint: neque id quis-*

quisquam assequi potest, nisi per Herculem, *id est, Fortitudinem, & animi constantiam: quæ in omnem euentum parata, & cuicunque sorti æqua, prospicit sine metu, fruitur sine fastidio, & tolerat sine impatientiâ. Atque illud notatu dignum est, virtutem hanc* PROMETHEO *non innatam, sed aduentitiam fuisse, atque ex ope alienâ. Nulla enim ingenita, & naturalis Fortitudo tantæ rei par esse possit. Sed hæc virtus ab vltimo Oceano, atque à Sole accepta & aducta est; Præstatur enim à Sapientiâ, tanquam à Sole, & à meditatione inconstantiæ, ac veluti vndarum humanæ vitæ tanquam à nauigatione Oceani; quæ duo* Virgilius *benè coniunxit,*

Fœlix qui potuit rerum cognoscere causas,
Quique metus omnes, & inexorabile fatum
Subiecit pedibus, strepitumq; Acherontis auari.

Elegantissimè autem additur ad Hominum animos consolandos, & confirmandos, Heroem *istum ingentem in Poculo siue Vrceo nauigâsse; ne fortè naturæ suæ angustias, & fragilitatem nimiùm pertimescant, aut causentur; ac si hu-*

si huiusmodi fortitudinis & constantiæ capax omninò non esset; de quo ipso Seneca *bene ominatus est cùm dicat,* Magnum est habere simul fragilitatem hominis, & Securitatem Dei. *Sed iam retrocedendum est ad illud, quod consultò preteriuimus, ne ea quæ inter se connexa sunt abrumperemus: Hoc est, de nouissimo illo* Promethei *crimine, quod pudicitiam* Mineruæ *sollicitasset. Nam & ob hoc Delictum grauissimum certè, & maximum, illam pœnam laniationis viscerum subijt. Illud non aliud esse videtur, quàm quod homines artibus, & Scientiâ multâ inflati, etiam Sapientiam diuinam sensibus & rationi subijcere sæpiùs tentent: ex quo certissimè sequitur mentis laceratio & stimulatio perpetua & irrequieta. Itaque mente sobriâ & submissâ distinguenda sunt humana & diuina; atque oracula sensus, & fidei nisi fortè & religio hæretica, & philosophia commentitia hominibus cordi sit. Restat vltimum illud de ludis* Promethei *cum tedis ardentibus. Hoc rursus ad Artes & Scientias pertinet, sicut Ignis ille ad*

cuius

cuius memoriam & celebrationem huiusmodi Ludi instituti sunt; atque continet in se monitum idque prudentissimum; vt perfectio Scientiarum à successione, non ab vnius alicuius pernicitate, aut facultate expectetur. Etenim qui ad cursum & contentionem velocissimi & validissimi sunt, ij ad facem suam accensam seruandam fortasse minùs sunt habiles, cùm à cursu rapido, aequè ac nimis tardo, periculum extinctionis immineat. Isti autem Luminum cursus & certamina iampridem intermissa videntur, cùm Scientiae inprimis quibùsque authoribus, Aristotele, Galeno, Euclide, Ptolomaeo, *maxime florere cernantur; atq; successio nil magni effecerit, aut fere tentauerit. Atque optandum esset, vt isti Ludi in honorem* Promethei *siue Humanae Naturae instaurarentur, atque Res certamen et aemulationem et bonam fortunam reciperet, neque ex vnius cuiuspiam face tremula atque agitatâ penderet. Itaque homines monendi sunt, vt se ipsi exuscitent, & vires atque etiam vices suas experiantur, neque in paucorum hominum*

animulis & cerebellis omnia ponant. Hæc sunt illa, quæ in Fabulâ istâ vulgari, & decantatâ nobis adumbrari videtur: neque tamen inficiamur, illi subesse haud pauca, quæ ad Christianæ fidei mysteria miro consensu innuant; ante omnia Nauigatio illa Herculis *in Vrceo ad liberandum* Prometheum, *Imaginem Dei Verbi in carne tanquã fragili vasculo ad redemptionem humani properantis præ se ferre videtur. Verùm nos omnem in hoc genere licentiam nobis ipsi interdicimus, ne fortè Igne Extraneo ad Altare Domini vtamur.*

27.
SCYLLA, & ICARVS, siue, Via media.

MEdiocritas *siue Via Media, in Moralibus laudatissima est; in Intellectualibus minùs celebrata, sed non minùs vtilis & bona: In Politicis tantùm suspecta, & cum Iudicio adhibenda. Morum autem Mediocritates, per viam* ICARO *præscriptam; Intellectu-*

*telle*ct*ualium autem, per viam inter* Scyllam & Charybdim *ob difficultatem & periculum decantatam, ab Antiquis notantur.* ICARO *præcêpit Pater cùm (Mare esset præteruolandum, vt viam aut nimis sublimem, aut nimis humilem caueret. Cùm enim Alæ cerâ essent conglutinatæ, periculum erat si altiùs efferretur, ne cera ex Solis ardore liquefieret; sin ad vaporem Maris propiùs se submitteret, ne ab humore cera minùs tenax efficeretur. Ille verò ausu Iuuenili in celsiora contendit, atque in præceps lapsus est. Parabola facilis & vulgata est; Virtutis enim via inter Excessum, & Defectum recto tramite aperitur. Neque Mirum erat si* ICARVM *Excessus perdiderit. Excessus enim ferè Iuuenum; Defectus Senum vitia esse solent; ex semitis tamen malis & nociuis potiorem elegit. Defectus enim prauiores æstimantur; cùm Excessui nonnihil magnanimitatis subsit & cognationis cum Cœlo, ad instar Volucris: Defectus verò humi serpat instar Reptilis. Itaque præclarè Heraclitus,* Lumen siccum, optima Anima.

Etenim si ex humo humorem contrahat Anima; prorsus degenerat; Etiam ex alterâ parte Modus adhibendus est, vt ab illâ siccitate laudatâ, Lumen reddatur subtilius, non corripiatur incendium. Atque hæc cuiuis ferè nota sunt. Via autem illa inter Scyllam *&* Charybdim, *certè & peritiam nauigandi, & fœlicitatem desiderat. Si enim in* Scyllam *incidant Naues, illiduntur cantibus: sin in* Charibdim, *absorbentur. Cuius Parabolæ ea videtur esse vis (quam nos breuiter perstringemus, tametsi infinitam trahat contemplationem) vt in omni Doctrina & Scientiâ, earùmque Regulis & Axiomatibus, Modus teneatur inter Distinctionum Scopulos, & vniuersalium Voragines. Hæc enim duo naufragijs ingeniorum, & Artium famosa sunt.*

28.

SPHINX, siue Scientia.

TRaditur SPHINX *fuisse Monstrum specie multiforme; facie, & voce virginis; pennis volucris; vnguibus*

guibus Gryphi; *Iugum autem Montis in agro* Thebano *tenebat, & vias obsidebat: Mos autem ei erat, viatores ex insidijs inuadere, ac comprehendere; quibus in potestatem redactis, Ænigmata quædam obscura & perplexa proponebat, quæ à Musis præbita, & accepta putabantur. Ea si soluere, & interpretari, miseri captiui non possent; hæsitantes & confusos magnâ sæuitiâ dilaniabat. Hæc calamitas cùm diu grassaretur; præmium propositum est à* Thebanis, (*ipsum* Thebarum *Imperium*) *viro qui* Sphingis *Ænigmata explicare possit, (neque enim alia superandæ illius ratio erat.) Tanto pretio excitatus* Oedipus *vir acer, & prudens, sed pedibus læsis, & perforatis, conditionem accepit, & experiri statuit. Postquam autem fidens animi & alacer se coram* Sphinge *stitisset; Illa ab eo quæsiuit, quale tandem illud Animal esset, quod primò quadrupes natum, postea bipes factum esset, deinde tripes, ad extremum rursus quadrupes. Ille præsenti animo respondit, Illud in Hominem competere, qui sub ipsum*

partum & infantiam quadrupes preuolnitur, & vix repere tentat; nec ita multò pòst erectus & bipes incedit; in Senectute autem baculo innititur, & se sustentat, vt tanquam tripes videatur; extremâ autem ætate decrepitus Senex labantibus neruis, quadrupes decumbit, & lecto affigitur. Itáque vero responso victoriam adeptus, Sphingem *interemit; (cuius corpus Asello impositum, veluti in Triumpho ducebatur; ipse autem ex pactis Rex* Thebanorum *creatus est. Fabula elegans, nec minùs prudens est; atque videtur conficta, de Scientiâ, præsertim coniunctâ Practica. Siquidem Scientia non absurde Monstrum dici possit, cùm ignorantibus & imperitis prorsus admirationi sit. Figurâ autem, & Specie multiformis est, ob immensam varietatem subiecti, in quâ Scientia versatur; vultus & vox affingitur Muliebris ob gratiam & loquacitatem: Adduntur alæ, quia Scientiæ & earum Inuenta momento discurrunt, & volant, cùm Communicatio Scientiæ sit instar Luminis de Lumine, quod affatim incenditur.*

ditur. Elegantissimè autem attribuuntur vngues acuti, & adunci; quia scientiæ Axiomata, & Argumenta penetrant mentem, eámque prehendunt & tenent, vt mouere & elabi non possit; quod & sanctus Philosophus notauit; Verba Sapientum (*inquit*) sunt tanquam Aculei, & veluti Claui in altum defixi. *Omnis autem Scientia collocata videtur in arduis & editis Montium. Nam res sublimis meritò putatur, & excelsa, & ignorantiam tanquam ex superiore loco despiciens, atque etiam latè & vndequaque speculatur & prospicit, vt in verticibus Montium fieri solet. Vias autem obsidere fingitur Scientia, quia vbique in Itinere isto, siue peregrinatione vitæ humanæ, Materia & occasio Contemplationis se ingerit & occurrit. Proponit autem* Sphinx *quæstiones & Ænigmata mortalibus varia & difficilia, quæ accepit à Musis. Ea tamen quamdiu apud Musas manent, sæuitiâ fortasse carent. Donec enim nullus alius finis Meditationis, & disquisitionis sit, præter ipsum Scire, Intellectus non premitur,*

tur, nec in Arcto ponitur, sed vagatur, & expatiatur; atque in ipsâ dubitatione, & varietate nonnullam iucunditatem & delectationem sentit; sed postquàm à Musis huiusmodi Ænigmata ad Sphingem *transmissa sunt, id est ad Practicam, vt instet, & vrgeat Actio & Electio, & Decretum: tum demùm Ænigmata molesta & saua esse incipiunt, & nisi soluantur & expediantur, animos hominum miris modis torquent, & vexant, & in omnes partes distrahunt, & planè lacerant. Proinde in Ænigmatibus* Sphingis *duplex semper proponitur conditio; non soluenti mentis laceratio; soluenti Imperium. Qui enim rem callet, is fine suo potitur, atque omnis artifex Operi suo imperat. Ænigmatum autem* Sphingis *duo in vniuersũ sunt genera: AEnigmata de Naturâ rerum, atque AEnigmata de Natura hominis, Atque similitèr in præmium solutionis sequuntur duo Imperia; Imperium in Naturam, & Imperium in Homines; vera enim Philosophiæ Naturalis finis proprius & vltimus est, Imperium in res Na-*

Naturales, Corpora, Medicinas, Mechanica, alia infinita, licèt Schola, oblatis contenta, & sermonibus tumefacta, Res & Opera negligat, & ferè proiiciat. Verùm Ænigma illud Oedipodi *propositum, ex quo ille Imperium* Thebanum *adeptus est, pertinebat ad naturam Hominis; Quisquis enim naturam Hominis; prorsus introspexit, ille faber ferè fortunæ suæ esse potest, & ad imperandum natus est. Id quod de Romanis artibus bene pronunciatum est,*

Tu regere imperio populos, Romane memento.
Hæ tibi erunt artes.——

Itaque appositè illud; quod Augustus Cęsar *signo* Sphingis *siue de industriâ siue fortuito vsus est. Ille enim (si quis unquam) in politicâ excelluit, & in vitæ suæ curriculo, plurima noua Ænigmata de Naturâ hominis fœlicissimè soluit, quæ nisi dexter & paratus soluisset, multoties non procul ab imminente pernicie & exitio abfuisset. Atque additur in Fabulâ,* Sphingis *deuictæ Corpus in Asellum impositum fuisse. Elegantissimè certè, cùm nihil sit tam acutum, & abstrusum, quin postquam*

planè intellectum, & deinceps perulgatum sit, etiam tardo imponi possit. Neque illud prætermittendum; debellatam esse Sphingem *à viro pedibus clauato; Etenim nimis cito pede, & celeri gradu ad Ænigmata* Sphingis *homines properare solent; vnde fit, vt (præualente* Sphinge) *potiùs per disputationes ingenia & animos lacerent, quàm per opera & effectus imperent.*

29.

PROSERPINA, siue Spiritus.

NArrant PLVTONEM, *postquam regnum Inferorum ex partitione illâ memorabili accepisset, de nuptijs alicuius è superis desperâsse, si eas per colloquia, aut modos suaues tentaret; vt ad Raptum consilia sua dirigere ei fuerit necesse. Itaque captatâ opportunitate* PROSERPINAM Cereris *filiam, virginem pulcherrimam, dum flores* Narcissi *in Siciliæ pratis colligeret, subito incursu rapuit, atque quadrigis secum ad subterranea asportauit;*

tauit; Ei magna reuerentia præbita est, ut & Domina Ditis vocata sit. Ceres *autem eius mater cùm filia sibi vnicè dilecta nusquam comparuisset, supra modum mœsta & anxia, tædam accensam ipsa manu præ se ferens, vniuersum orbis terrarum ambitum peragrauit, vt filiam inuestigaret & recuperaret. Id cùm frustrà fuisset, accepto fortè indicio, quòd ad Inferos deuecta esset, multis lachrymis, & lamentationibus* Iouem *fatigauit, vt illa ei restitueretur. Atque tandem peruicit, vt si illa nihil ex ijs quæ apud Inferos essent, degustasset, tum eam abducere liceret. Ea conditio Matris desiderio aduersa fuit;* PROSERPINA *enim grana tria ex malo granato gustâsse comperta est. Neque idcirco* Ceres *destitit, quin preces & ploratus de integro resumeret. Postremò itaque ei indultum est, vt* PROSERPINA *dispertitis temporibus, & alternis vicibus, sex menses cum Marito, alteris sex cum Matre esset. Hanc* PROSERPINAM *postea* Theseus *&* Perithous *eximiâ audaciâ thalamo Ditis*

tis deducere tentârunt. Cùm autem in itinere ſuper ſaxo apud Inferos defeſſi conſediſſent, eis reſurgere minimè licuit, ſed æternùm ſedebant. PROSERPINA *itaque Inferorum Regina manſit; in cuius Honorem etiam âdditum eſt priuilegium magnum; Cùm enim ab Inferis reuocare gradum, illis qui eò deſcendiſſent, fas non eſſet; aſcripta eſt huic legi Exceptio ſingularis; vt ſi quis Ramum Aureum in donum* PROSERPINÆ *attuliſſet, ei ob hoc ire & redire liceret. Is Ramus vnicus erat in ingenti, & opaco luco, neque ſtirps erat, ſed viſci inſtar in alienâ arbore frondebat, atque auulſo illo alter non deficiebat. Fabula ad Naturam pertinere videtur, atque vim, & copiam illam in ſubterraneis, diuitem & frugiferam, ex quâ hæc noſtra pullulant, & in quam rurſus ſoluuntur, & redeunt, perſcrutari. Per* Proſerpinam *antiqui ſignificârunt Spiritum illum æthereum qui ſub terrâ (per* Plutonem *repræſentatâ.) clauditur & detinetur à ſuperiore globo diuulſus, quod non male expreſſit ille.*

Siue recens tellus, seductáque nuper ab alto
Æthere, cognati retinebat semina cœli.

Ille spiritus raptus à Terrâ fingitur, quia minimè cohibetur, vbi tempus, & moram habet ad euolandum, sed subitâ distractione compingitur & figitur, perinde, ac si quis aërem aqua commiscere tentet, hoc nullo modo efficere possit, nisi per agitationem celerem & rapidam; hac enim ratione videmus illa corpora coniungi in Spumâ, Aëre tanquam rapto ab Aquâ. Neque ineleganter additur, PROSERPINAM *flores* Narcissi *in vallibus colligentem raptam fuisse; Quia* Narcissus *à torpore siue stupore nomen sumit; atque tum demùm spiritus ad raptum Materia Terrestris magis præparatus est & opportunus, cùm coagulari incipit, ac veluti torporem colligere. Rectè autem tribuitur honor ille* Proserpinæ, *qualis nulli vxori Deorum; vt Ditis Domina sit, quia ille spiritus planè omnia in illis regionibus administrat, stupido & quasi ignaro* Plutone. *Hunc autem spiritum Æther, ac vis Cœlestium (per* Cererem *adumbrata) infinita*

infinitâ ſedulitate elicere, atque ſibi reſtituere contendit; Fax autem illa Aetheris ſiue Tæda ardens in manu Cereris *proculdubio Solẽ denotat, qui circa terræ ambitum luminis officio fungitur, atque maximè omnium eſſet ad* Proſerpinam *recuperandam momenti, ſi omnino hoc fieri poſſet. Illa tamen hæret, & manet, cuius ratio ſequitur acuratè & excellenter propoſita in Pactis illis* Iouis & Cereris. *Primùm enim certiſſimum eſt, duos eſſe modos ſpiritus in Materia ſolida & terreſtri cohibendi. Alterum per Conſtipationem ſiue obſtructionem, qui eſt mera incarceratio & violentia. Alterum per miniſtrationem proportionati alimenti, atque id fit ſponte & libenter. Poſtquam enim Spiritus incluſus depaſcere incepit, atque ſe alere, euolare protinus non feſtinat; ſed veluti in Terra ſua figitur: atque hæc eſt illa deguſtatio* Proſerpinæ *ex malo granato; quæ ſi non fuiſſet, iampridem à* Cerere *cum face illa ſua orbem terrarum peragrante, abducta fuiſſet. Spiritus enim qui ſubeſt Metallis & Mineralibus*

compin-

compingitur fortasse præcipuè per Massæ soliditatem; qui autem in Plantis est & animantibus, in corpore poroso habitat, & aperta effugia habet, nisi per illum modum Degustationis libenter detineretur. Secundum autem pactum de Semestri consuetudine, non aliud est quàm Elegans descriptio dispertitionis Anni; cùm spiritus ille per terram perfusus, quoad res vegetabiles mensibus æstatis apud superiora degat; atque mensibus hyemis ad subterranea redeat. Quod verò attinet ad conatum illum Thesei *&* Perithoi *abducendæ* Proserpinæ, *id eò spectat, quòd sæpiùs fiat, vt spiritus subtiliores qui ad terram in multis corporibus descendunt, neutiquam illud efficiant, vt Spiritum subterraneum exsugant & secum vniant & euehant; Sed contrà ipsi coagulentur, neque ampliùs resurgant; vt* Proserpina *per eos aucta incolis & imperio sit. De virgâ autem illâ aureâ, vix videmur sustinere posse impetum Chymestarum, si in nos hac ex parte irruant; cùm illi ab eodem Lapide suo, & Auri montes, & Restitutio-*

stitutionem corporum naturalium veluti à Portis Inferorum promittant. Verùm de Chymicâ, atque Lapidis illius Procis Perpetuis, certò scimus Theoricam eorum esse sine fundamento, suspicamur etiam practicam quoque esse sine certo pignore. Itaque missis illis, de istâ postremâ Parabolæ parte hæc nostra sententia est. Nobis certè compertum est ex compluribus Antiquorum figuris, eos Conseruationem, atque Instaurationem quadamtenus corporum naturalium, pro re desperatâ non habuisse, sed potiùs pro re abstrusâ, & quasi auiâ. Atque idem sentire hoc etiam loco videntur, cùm virgulam istam inter infinita virgulta ingentis & densissimæ Syluæ collocarunt; Aurream autem finxere, quia Aurum Durationis Tessera *est, Insitiuam, quia ab Arte huiusmodi effectus sperandus est, non ab aliqua Medicina, aut modo simplici, aut naturali.*

30.
METIS, siue Consilium.

Narrant Poëtæ antiqui IOVEM *cepisse in vxorem* METIN, *cuius nomen non obscurè* Consilium *significat; eam autem ex illo grauidam factam fuisse: Quod cum ille sensisset, partum eius nullo modo expectâsse, sed vtique eam deuorâsse, vnde & ipse prægnans factus sit: Puerperium autem mirum fuisse: Nam ex capite, siue Cerebro* Palladem *armatam peperisse. Huius Fabulæ monstrosæ, & primo auditu insulsissimæ sensus, arcanum Imperij continere videtur, quâ arte scilicet, Reges se versus Consilia sua gerere soleant, vt authoritas, & maiestas eorum non solùm illibata conseruetur, verùm apud populum augeatur, & extollatur. Nam Reges se cum Consilijs suis, vinclo veluti nuptiali copulari, & coniungi, & de rebus maximis cum eis deliberare, Maiestatem suam neutiquam minuere rectè iudicant: verùm cum res iam ad decretum spectat, quod instar partus est; Con-*

Consilij partes non vltrà tendere sinunt, ne acta ex Consilij arbitrio pendere videantur. Verùm, tum demùm Reges (nisi huiusmodi res sit, vt inuidiam à se deriuare cupiant) quicquid Consilio elaboratum & veluti in vtero efformatum est, in se transferre consueuerunt, vt decretum & Executio (quæ quia cùm potestate procedit, & necessitatem infert, elegantèr sub figurâ Palladis *armatæ inuoluitur) ab ipsis emanare videatur. Neque satis est, vt authoritas Regum accedat, & voluntas soluta, & libera, & non obnoxia; nisi etiam hoc sibi sumant, vt ex Capite eorum, id est, ex Iudicio, & Prudentiâ propriâ decreta nata existimentur.*

31.
SIRENES, siue Voluptas.

FAbula de SIRENIBVS *ad perniciosas illecebras voluptatis rectè, sed sensu vulgatissimo transfertur.*

fertur. Nobis autem videtur, SAPIENTIA VETERVM, *tanquam Vua malè Calcata; ex quibus licèt nonnihil exprimitur, tamen potissima quæque resident, & prætermittuntur.* SIRENES Acheloi, & Terpsichores *vnius ex Musis, filiæ fuisse narrantur; Eæ primis temporibus alatæ erant; sed inito temerè cum Musis certamine victæ, alis mulctatæ sunt. Ex pennis autem euulsis, Musæ Coronas sibi fecerunt; adeo vt ab eo tempore Musæ cum Capitibus alatis procederent, præter vnam* SIRENVM *Matrem; Mora autem* SIRENVM *erat in Insulis quibusdam amœnis; Illæ verò è speculâ naues aduentantes cùm conspicerent, Cantu nauigantes primò detinebant, deinde alliciebant, exceptos autem necabant. Neque simplex erat Cantilena, sed singulos modis maximè naturæ eorum conuenientibus captabant. Tanta autem pestis erat, vt Insulæ* SIRENVM *etiam longè intuentibus alberent ex ossibus cadauerum inhumatorum. Huic malo remedium repertum est, genere,*

genere, & modo duplex; Alterum ab Vlysse, *Alterum ab* Orpheo; Vlysses *socijs omninò aures cerâ obturari iussit; Ipse, cùm experimentum rei facere vellet, periculum autem depellere, se ad malum nauis alligari voluit, interminatus, nequis eum, licèt rogatus, solueret;* Orpheus *verò, missis huiusmodi vinclis, clarâ voce Deorum laudes cantans ad lyram, voces* SIRENVM *retudit, & extra omne periculum fuit. Fabula ad mores pertinet, atque euidens sanè, nec minùs tamen elegans Parabola videtur. Voluptates ex Copiâ rerum, ac affluentiâ; atque ex Hilaritate, siue exultatione animi proueniunt. Illa olim primis ipsis illecebris subitò, & tanquam alata, mortales rapere solebant. Doctrina autem & Eruditio, hoc saltem effecit, vt animus humanus se nonnihil cohibeat, & exitum rei secum perpendat; itaque alas voluptatibus detraxit. Hoc autem in Musarum decus & honorem egregium cessit; Postquam enim Philosophiam contemptum voluptatum*

luptatum inducere posse nonnullorum exemplo patuit; statim res sublimis visa est, quæ animam veluti humo affixam attollat & euehat, & hominum cogitationes (quæ in capite vigent) pennatas & veluti æthereas faciat. Sola Sirenum *Mater pedestris, & sine alis mansit; Ea proculdubio nil aliud est, quàm Doctrina leues, & ad iucunditatem inuenta, & adhibita; quales videntur* Petronio *illi in pretio fuisse, qui postquam sententiam Mortis accepisset, in ipsis atriys Mortis delicias quæsiuit, cumque etiam literas in solatium adhibere vellet, nil (inquit* Tacitus) *legit eorum, quæ ad constantiam faciunt; sed leues versus. Ex hoc genere est illud.*

Viuamus mea Lesbia, atque amemus,
Rumoresque senum seueriorum
Omnes vnius æstimemus Assis.

Et illud.

Iura senes nôrint, & quid sit fasque, nefasque,
Inquirant tristes legumque examina seruent.

Huiusmodi enim doctrina, alas Musarum Coronis rursus detrahere, & Sirenibus restituere velle videntur. Habi-

Habitare autem perhibentur Sirenes in Insulis, quia voluptates ferè secessus quærunt, atque hominum cœtus sæpe vitant: Sirenum autem cantus omnibus decantatus est, eiusque pernicies, & artificium varium: Itaque interprete hæc non egent. Illud magis acutum de ossibus veluti Cliuis albentibus è longinquo visis: Ex quo illud significatur, exempla Calamitatum licèt clara & conspicua, contra voluptatum corruptelas non multùm proficere. Restat de remedijs Parabola non abstrusa ea quidem, sed tamen prudens & nobilis. Proponuntur enim Mali tam callidi & tam violenti remedia tria. Duo à Philosophiâ: Tertium à Religione. Atque primus effugij modus est, vt quis principijs obstet, atque omnes occasiones, quæ animum tentare, & sollicitare possint, sedulò deuitet: Id quod obturatio illa aurium denotat; atque hoc remedium ad animos mediocres, & plebeios necessariò adhibetur, tanquam ad Comites Vlyssis. *Animi autem celsiores etiam versari inter medias voluptates possunt, si Decreti constantiâ*

ſtantiâ ſe muniant: quin & per hoc, virtutis ſuæ experimentum magis exquiſitum capere gaudent; etiam voluptatum ineptias & inſanias perdiſcunt, potiùs contemplantes, quàm obſequentes; quod & Solomon *de ſe profeſſus eſt, cùm enumerationem voluptatum, quibus diffluebat, eâ ſententiâ claudat:* Sapientia quoque perſeuerauit mecum. *Itaque huiuſmodi Heroes inter maximas Voluptatum illecebras ſe immobiles præſtare, atque in ipſis earum præcipitiis ſe ſuſtinere queant; tantùm ad* Vlyſſis *exemplum, interdictis pernicioſis ſuorum conſiliis & obſequiis, quæ animum maximè omnium labefactare & ſoluere poſſint. Præſtantiſſimum autem in omni genere eſt remedium* Orphei; *qui laudes Deorum cantans & reboans,* SIRENVM *voces confudit, & ſummouit. Meditationes enim Rerum Diuinarum, Voluptates Senſus non tantùm poteſtate, ſed etiam ſuauitate ſuperant.*

